

edirne

Edirne Kaleçi Evleri

Rüstempaşa'nın
Gözdesi: Rüstempaşa
Kervansarayı

Heykelin Da Vinci'si:
Edirneli İlhan Koman

Tarihin Güzergahında
Bir Menzil: Havsa

Rumeli'den Esen
Lezzet Rüzgarı:
Edirne Köftesi

Türkiye'nin Hazır Çimi İpsala'dan

Edirne İpsala'daki Çiftliğimizde profesyonelle üretilen ve hasat edilen, tamamen toprakta yetişen, yoğun, güçlü kökleriyle yaşayan canlı ve yemyeşil doğal bir halıdır.

Doğanın yemyeşil çözüm rehberi

Yılın on iki ayı boyunca birkaç saat içinde bahçenize parkınıza veya sahanıza serilen canlı ve yemyeşil doğal bir halıdır.

eos rod
touch of nature

gaia sod
TOUCH OF NATURE

Şehit Muhtar Cad. No:17 K:6 Taksim / İstanbul Tel: 0212 235 59 53 - 54 Fax: 0212 250 32 09

www.turkchim.com turkchim@turkchim.com

member
TPI TURKISH PAVING INSTITUTE
TÜRKİYE İPEKÇİLER ODASI
ÜYESİDİR

8
Emel Güneç Güler ile
Marka Kent Edirne

10
Asıl Amaç Kirlenmeyi Durdurmak
EDOSK

12
Roma Yolu 'Via Egnatia'
Işık Şahin

15
Edirne Yeni Saray Kazısı
Yavuz Güner

16
Edirne Kaleiçi Evleri
İşlay Yıldırım

20
Heykelin 'Da Vincis'i'
İlhan Koman

22
Enver Şengül

22
Tarihin Güzergahında
Bir Menzili: Havsa

Zeki Kar

22
Mimar Kemaleddin ve
Edirne'deki Eserleri

Oral Onur

26
Rumeli'den Esen Lezzet Rüzgarı:
Edirne Köftesi

Zeki Kar

28
Rüstempaşa'nın Payitahttaki Gözdesi:
Rüstempaşa Kervansarayı

Behiç Günalan

EDİRNE İL ÖZEL İDARESİ
TARAFINDAN YAYIMLANMIŞTIR

İmtiyaz Sahibi:
Nusret Miroğlu, Edirne Valisi
Sarumba Yazı İşleri Müdürü:
Yağar Timay Soybay

Yayın Koordinatörü: Ercan Dakın

Editor: Zeki Kar

Baskıldığı Yer: Pirinçay İstanbul
Yapım: Konum Design: (0216) 455 98 97

Edirne Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Tel + Faks: (0284) 213 24 07

Gelecekte kimlik değerleriyle varolmak To exist in future by values of identity

Edirne, as it is a land of transition of civilisations and topographic variation, has a particular position and has carried a multi cultural heritage from past to present. From this aspect, in the land which we have been oriented vigorously, the development of the conscious to claim to be the owner of our historical and cultural richnesses, is very important.

The world is changing. The cities as Edirne, having identities, should exist in the world of future as protecting its cultural richnesses. Edirne has advanced in this way with its investments to the culture and history, for a long time.

Schools, bridges, mosques, antique markets, caravan serais... Uygurluk mirasının preservation concept, by owning and restoring its works of art, which are documents of the heritage of its civilisation. The obstacles in the way of purpose of these steps should be eliminated. Civil societies too, have important tasks in this subject.

To integrate again, in life of the city, the restored works of art, has a big importance to insure permanence in the protection concept. One of them is our historical houses. Homes and mansions are one of the most important project of Edirne. The government and citizens should cooperate to save these homes which are the most marked examples of our cultural heritage, and a big campaign should be arranged in this subject, the historical districts should be animated and Edirne should be recreated.

Edirne which is modifying and transforming, has been decided to reserve a place in the world's of future by its cultural and identification values.

Coğrafyaların ve medeniyetlerin geçişme sahası olması nedeniyle, günümüze yükümlü bir kültürel miras taşıyan Edirne'nin tarihten gelen özelliği bir konumu var. Bu açıdan, gayretle yönlendirdiğimiz bu sahada, tarihsel kültürel zenginliklerimizle sahip çıkma bilincinin gelişmesi önem taşıyor.

Dünya değişiyor. Edirne gibi kimlikli kentler, geleceğin dünyasında sahip olduğu kültürel zenginliklerini koruyarak var olmalıdır. Uzun süredir tarihe ve kültüre yaptığı yatırımlarla Edirne, bu yolda epeyce mesafe almıştır.

Okullar, köprüler, camiler, bedestenler, kervansaraylar... Uygurluk mirasının belgeleri niteliğindeki eserlerine, onları onararak sahip çıkan Edirne, koruma anlayışının etkili adamlarını atıyor. Bu adamların hedefe ulaşmasındaki engeller de hızla giderilmeli. Bu konuda sivil topluma da önemli görevler düşüyor.

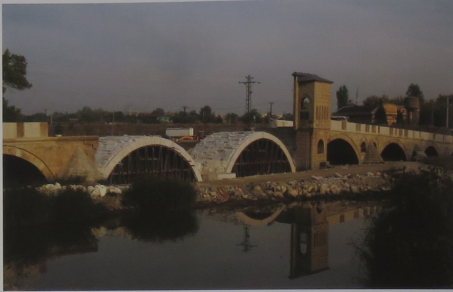
Onarlan eserlerin işlevlendirilerek yeniden kentin yaşamına katılması, koruma anlayışının sürekliliğinin sağlanması bakımından büyük önem taşıyor. Bunlardan biri de tarihi evlerimizdir. Edirne evleri, konakları, Edirne'nin en büyük projelerinden biri. Kültür mirasının en belgin örnekleri olan evlerin korunması için devlet vatandaşlar ve sivil toplum bir kampanya düzenlenmeli, tarihi mahalleler canlandırılmalı ve Edirne ihya edilmelidir.

Değişen ve gelişen Edirne, geleceğin dünyasında tarihi ve kültürel kimlik değerleriyle yer almakta kararlıdır.

Nusret Miroğlu
Edirne Valisi
Governor of Edirne

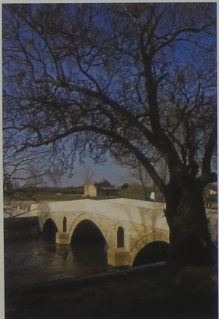
Edirne Köprülerinde Tarihi Onarım

Edirne'de tarihin en önemli köprü restorasyonları gerçekleştiriliyor. Edirne Valiliği İl Özel İdare'si tarafından yürütülen, Kültür Bakanlığı'nın da desteklediği, yaklaşık 10 trilyon liraya mal olacak restorasyon çalışmalarını kapsamında 8 tarihi köprü onarılıyor.

Tunca, Meriç ve Arda nehirlerinin birleştiği noktada kurulan, "Sular ve Köprüler Şehri" Edirne'nin tarihi köprüleri onarılıyor. Farklı bir kimlik kazandıran, sularını iki yakasını birbirine bağladığı kadar, geçmişi de günümüze ulaştıran taş köprüler, zaman zaman gördükleri onarımlara rağmen büyük tahribata uğradı. Edirne'nin tarihi ve kültür varlıkları arasında önemli yeri bulunan, biri Meriç Nehri, diğerleri Tunca Nehri üzerinde yer alan 9 köprüden, 8'i restorasyon çalışmalarına kapsamına alındı.

Edirne Valiliği İl Özel İdare'si tarafından yürütülen tarihi köprülerin restorasyon çalışmaları, karayollarının kontrolünde yürütüldü. Kültür Bakanlığı'nın da desteklediği çalışmalar arasında, öncelikle Sarayçı'deki Fatih ve Kanuni köprülerinin onarımları sonuçlandırıldı. Sarıçane Köprüsü'nün onarımı tamamlanırken, bağlantı yolları ile ilgili çalışmalar devam ediyor.

Meriç (Mecidiye) Köprüsü

Edirne-Karaağaç yolu üzerinde Meriç Nehri üstündedir. Sultan Abdülmecit zamanında, 1842-1847 yılları arasında yapıldı. Uzunluğu 263 metre genişliği 7 metredir. On üç ayak üzerinde on iki sivri kemer vardır.

Gazimihal Köprüsü

Tunca Irmağı üzerindedir. Bizans döneminde Mikhael Palaiologos tarafından yapılan köprü, Osmanlı döneminde 1402 yılında Gazi Mihal Bey tarafından, yeni baştan yapılarcasına onarılmıştır.

Sarıçane (Şahabettin) Köprüsü

Sarayçı yakınında Tunca Irmağı üzerindedir. Sultan İkinci Murat dönemince

Edirne tarihinin bu en kapsamlı köprü onarım çalışmaları sırasında, kentin en önemli köprülerinden Meriç Köprüsü 2 ay boyunca trafiğe kapatıldı. Meriç Köprüsü'nün onarımı tamamlanarak ularına açılırken, tahribatın en üst düzeyde olduğu Tunca Köprüsü'nde ise çalışmalar hızla sürüyor. Kemerleri tamamen yıkılmış olan Tunca Köprüsü, tarihinin en kapsamlı onarımını görüyor. Sultan II. Selim'in Mimar Sinan'a yaptırdığı Yalnızgöz Köprüsü'nde restorasyon devam ederken, Sultan II. Bayezid ve Gazimihal Köprüleri'nin onarımları ise yakında başlanacak.

Tüm bu 8 köprü için yaklaşık 10 trilyon liralık bir harcama yapılacağı da kaydediliyor.

Şahabettin Paşa tarafından yaptırılmıştır. On iki ayak taş köprü 120 metre uzunluğundadır.

Ekmekçizade Ahmet Paşa Köprüsü

Ekmekçizade Ahmet Paşa tarafından Tunca Irmağı üstüne yaptırılmıştır. Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa 1608-1615'te yaptırmıştır. On bir ayak üzerine on kemerli bir köprüdür.

Fatih Köprüsü

Sarayçı'nda Tunca Irmağı üstündedir. Fatih Sultan Mehmet döneminde yapıldı. Üç gözü olan köprü otuz dört metre uzunluğundadır.

Bayezid Köprüsü

Bayezid Külliyesi yakınında Tunca Irmağı üstüne yapılmıştır. Sultan İkinci Bayezid'in yaptırdığı köprünün mimarı Hayrettindir.

Yalnızgöz Köprüsü

Bayezid Köprüsü'nün devamı gibidir. Sultan İkinci Selim tarafından 1570 yılında Mimar Sinan'a yaptırılmıştır.

Saray Köprüsü

Kanuni Sultan Süleyman tarafından Adalet Kasrı ile beraber Mimar Sinan'a yaptırılmıştır.

Yıldırım Köprüsü

Gazi Mihal Köprüsü'nden sonra Yıldırım Mahallesi'ne geçici sağlar. Onarım kitabesinde yapım tarihi 1535 olarak geçer ■

Trakya Üniversitesi 25 Yaşında

Edirne'nin eğitim, kültür ve ekonomik hayatına büyük katkıları olan Trakya Üniversitesi, bu yıl 25 yaşında ulaşımın heyecanını yaşıyor.

Trakya Üniversitesi'nin kuruluşu, uzun ve sabırlı bir çalışma sonucu gerçekleştirildi. Şehrin yetkilileri ve vatandaşlar, 1960'lı yıllardan itibaren el ele vererek, bir üniversiteye sahip olma mücadelesi başlattılar.

Cumhuriyet döneminin ilk yüksek öğretim kurumu Edirne Eğitim Enstitüsü'ydü. 1969-70 eğitim-öğretim döneminde, şu an Edirne Lisesi olarak kullanılan binada faaliyetine başladı.

Edirne Tıp Fakültesi, 1974 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin teklifi ile İstanbul Meslek Yüksekokulu'na bağlanarak kuruldu. Gerekli bina ve altyapı olmadığı için eğitim-öğretim bir süre Cerrahpaşa Tıp Fakültesi bünyesinde yürütüldü.

Edirne Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi ise, Edirne Ticaret Lisesi'nin akademisi ile, Edirne Tıcaret Lisesi'nin akademisi ile kuruldu. Aynı tarihte kurulan Fen-Edenbiyat, Tıp, Mühendislik ve Mimarlık ile Tekirdağ Ziraat, üniversitenin kuruluş altyapısı tamamlanmış oldu.

Edirne'den bölgeye yayılan ışık

Trakya Üniversitesi, 20 Temmuz 1982 tarihinde 41 sayılı Kanun Hükmündeki kararname ile kuruldu. Aynı tarihte kurulan Fen-Edenbiyat, Tıp, Mühendislik ve Mimarlık ile Tekirdağ Ziraat, üniversitenin ilk fakülteleri oldu. Üniversitenin bi-

Trakya Üniversitesi, 25 yılda bünyesinden çıkardığı Çanakakale, Kırklareli ve Tekirdağ Namık Kemal üniversiteleriyse sadece Edirne'nin değil tüm bölgenin aydınlanma ateşi oldu.

rimlerini, 3 fakülte, 1 akademi ve 4 eğitim yüksekokulu oluşturuyordu.

Edirne'deki sosyal, fen ve sağlık bilimleri enstitüleri, eğitim yüksekokulu, meslek yüksekokulu, Tekirdağ'da ise Ziraat Fakültesi'nin yanı sıra kurulan meslek yüksekokulu üniversitenin bünyesinde eğitim-öğretim veriyordu.

Trakya Üniversitesi'ne bağlanan Çanakakale de bu yapının içinde 1 Eğitim Yüksek Okulu ve 1 Meslek Yüksekokulu ile yer alır. 18 Mart Üniversitesi kurulunca Çanakakale Trakya Üniversitesi'nden ayrıldı.

Daha sonra merkeze ve ilkelere kurulan fakülte ve yüksekokulları ile Kırklareli de Trakya Üniversitesi'ne bağlandı.

Artık Trakya Üniversitesi, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerine dağılan ve her geçen gün yeni yapılmalarına gelişip, güncelen bir bölge üniversitesi...

Bu genişlemenin zirveye ulaştığı 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Trakya Üniversitesi 3 il, 16 ilçeye yayılarak, 8

fakülte, 3 enstitü, 4 yüksekokul, 1 konservatuar, 20 meslek yüksekokulu, 14 araştırma ve uygulama merkezi, 1 anaokulu ve 4 bölümden oluşan bir bölge üniversitesi haline geldi. Bu zaman diliminde Trakya Üniversitesi'nin ıslahı öğrenci sayısı 32.465, akademik ve idari personel sayısı ise 2894'tü.

Trakya Üniversitesi'nden, Çanakakale'den sonra, Tekirdağ Namık Kemal ve ardından Kırklareli üniversiteleri doğdu. Kendi bünyesinde yetiştirip, büyüttüğü bu üniversitelerin ayrılmaları Trakya Üniversitesi'ne buruk bir mutluluk verirken, artık, nitelik olarak çok daha büyük gelişmelerin çalışmalarına için girildi.

Türk eğitim hayatında çeyrek yüzyıl

Bu geçen zaman içinde Trakya Üniversitesi tüm bölgenin aydınlanma ateşi oldu. Şehir merkezleri ve ilçeler, bu aydınlanma ateşinin ışığında bilim, kültürde, ekonomide ve sosyal yaşamda kimlik değiştirerek daha çağdaş bir çiyeye ulaştı.

2007-2008 eğitim-öğretim döneminde, Trakya Üniversitesi'nden doğan diğer üniversiteleri kendi ayakları üzerinde bırakıp, eğitim ve bilimle daha nitelikli bir çiyeye ulaşmanın cabaları içine girdi.

Son durumda ise Trakya Üniversitesi: 6 fakülte (tıp, fen, edebiyat, mühendislik, mimarlık, eğitim), iktisadi ve idari bilimler ile güzel sanatlar fakülteleri), 3 enstitü, 5 yüksekokulu, 9 meslek yüksekokulu, 16 araştırma ve uygulama merkezi ile 1 anaokulu toplam eğitim öğretilerini sürdürmektedir. Toplam öğrenci sayısı 18.115, akademik ve idari personel sayısı ise 2.388'dir.

Trakya Üniversitesi Rektörlüğü, Karaağaç semtindeki tarihi istasyon binasında hizmet vermektedir. Bu yaklaşımla kültürel mirasın korunmasına verdiği önemi gösterir. Lozan Anıtı ise bu doğrultuda tarihi yapıları tamamlamaktadır.

Üniversite, Edirne merkezindeki çeşitli alanlara dağılımı durumdadır. En büyük yerleşkesi Güllüpaşalıdır. Bunun yanı sıra Aysedkan, İsmail Hakkı Toprak, Prof. Dr. Ahmet Karadeniz ve Sarayçı ile Selimiye Yerleşkesi üniversitenin diğer yerleşim alanlarıdır ■

'SERHAD KARDEŞLİĞİ PROJESİ'

Edirneli ve Yambollu Çocukların Dostluk Köprüsü

Edirne Merkez İlköğretim Okulu, Bulgaristan'ın Yambol ilindeki 'Petko Rachov Slaveykov Primary School' ile birlikte 'Serhad Kardeşliği Projesi'ni gerçekleştirdi. Proje kapsamında 7 ay boyunca sürdürülen etkinliklerle, iki ülkenin çocukları arasında dostluk bağları güçlendirildi.

İlköğretim çağındaki çocuklarımız, komşumuz Bulgaristan'ı ya da Bulgar çocukları Türkiye'yi, Edirne'yi nasıl, ne kadar tanıyor? Dahası, iki komşu ülkenin insanlarını arasında tarihten gelen önyargıların izlerini silmek mümkün mü? Bu soruların yanıtlarını bulmak, komşuluk ilişkilerini geliştirmek için yola çıkan Edirne Merkez İlköğretim Okulu, Bulgaristan'ın Yambol kentindeki 'Petko Rachov Slaveykov Primary School' ile 'Serhad Kardeşliği' adını verdikleri bir projede buluştu.

Edirne Valiliği Avrupa Birliği Eşgüdüm Merkezi, Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Ortak Küçük Projeler Fonu 2. Teklif Çağrısı için açılan seminare katılan Merkez İlköğretim Okulu öğretmenleri Cevdet Karakuş, Aysel Okan ve Gülen Gül Güler'den oluşan grup, geçtiği-

miz yıl bir proje hazırladı. İki ülke insanları arasında iletişimi yoluyla dostluk bağlarının güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan proje, Devlet Planlama Teşkilatı Finans İdaresi'ne sunuldu. Kültür alışverişini ve iki komşu ülke kentlerinden Edirne ile Yambol çocukları arasında iletişimi artırmayı amaçlayan 'Serhad Kardeşliği Projesi', Edirne ve Kırklareli'nden yapılan başvurular arasındakı 'tek kamu kuruluşu projesi' olarak kabul edildi.

Aynı coğrafyada yaşayan, yaşam biçimleri ve kültürleri benzerlik taşıyan iki ülke halkları arasında, kardeşlik ve dostluk bağlarının gelişmesine, güçlendirilmesine katkı sağlamak üzere yola çıkan iki okul, 1. Aralık 2006 ile 30 Temmuz 2007 tarihleri arasında bir dizi etkinlikte bulundu.

Proje gruplarında görev alan öğretmenlerin birbirlerini ziyaretlerinden sonra, 'Serhad Kardeşliği Projesi'ni etkinlik takvimi kesinleştirildi. Belirlenen çerçevede doğrultusunda iki ülke çocukları birlikte çalışmalar yapıtı.

Her iki okulda da 'Kardeş Şehir Çocuk Kulüpleri' kuruldu. Bu kulüplere üye öğrenciler arasında mail grupları oluşturularak, iki ülke çocukları arasında sanal

iletişim sağlandı. Mart ayında, proje sorumlusu öğretmenler gezitminde Edirne Merkez İlköğretim Okulu'ndan 40 öğrenci ile Bulgaristan'a gezi düzenlendi. Bulgar kafitesi de buna aynı şekilde karşılık vererek, yakınlaşma sağlandı, dostluklar kuruldu. İki ülkenin çocukları kaynaşarak birbirlerinin kentlerini gezi, yaşam alanlarını gördü...

Daha sonra, iki okulun öğrencileri, önce, 9 Mayıs Avrupa Günü'nde Yambolda düzenlenen Çocuk Şenliğinde tekrar buluştu. Çocuk Şenliğinin ikincisi ise, 1-2 Haziran 2007 tarihlerinde Edirne'de yapıldı. Edirne'deki senliğe, yaklaşık 300 kişinin katılımıyla bir de akşam yemeği düzenlendi. Her iki ülkede yapılan senlikler sırasında, çocuklar okul duvarlarına yaptıkları resimlerle projenin sonuçlarını kalıcı kıldılar.

İki ulusun örnek bir işbirliği ve kaynaşma başarısı gösterdiğini vurgulayan Türk ve Bulgar öğretmenler, Serhad Kardeşliği Projesi'nin şimdilik 3 bin kişilik bir hedef kitleye ulaştığını açıkladılar. Ortak dilekleri ise; iki komşu ülke öğretmen ve öğrencilerinin, dostluk ve kardeşlik adına oluşturduğu bu 'kartopu'nun, bilgisizliği ve önyargıları yıkan bir çığa dönüşmesi... ■

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

'Hazır Giyim Atölyesi Projesi'ne Ödül

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın, 'Hazır Giyim Konfeksiyon Üretim Atölyesi Projesi', işsiz ev kadınları ve engelli vatandaşlar için umut oldu. AB destekli proje, Marmara Bölgesi'nde uygulanan başarılı 6 projeden biri seçildi...

Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı'nın hazırladığı, 'Hazır Giyim Konfeksiyon Üretim Atölyesi Projesi'; eğitim düzeyi düşük, işsiz veya çalışan ama ekonomik kriz nedeniyle işsiz kalan kadınların, özrü çalışmasında engel oluşturmayan vatandaşların umut ışığı oldu. Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülen proje, Marmara Bölgesi'nde uygulanan 70 proje arasında yapılan değerlendirmede başarılı bulunan 6 projeden biri seçildi...

AB destekli proje

Avrupa Birliği finansman desteği "Hazır Giyim Konfeksiyon Üretim Atölyesi Projesi" kapsamında, özürlerinin eğitimi 2005 yılında başlatıldı ve katılımcılara sanayi tipi dikiş makineleri ile dikiş teknikleri üzerine eğitimler verildi.

Eğitim süresince katılımcılara, yemek ve ulaşım giderleri için, günlük 8 euro da ücret ödendi. Proje bütçesinin, 235.585 Avro'su AB Fonu'ndan, 23.585.89 Avro'su

Vakıflar tarafından karşılandı.

Temmuz 2006'dan itibaren belli sürelerle devam eden kursların ardından, atölyelerdeki eğitimlerden yararlanan birçok kursiyere istihdam sağlandı ve 200 civarında kursiyer iş hayatına atıldı.

Bir ödül de Şanlıurfa'dan

Edirne Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı'nın uyguladığı Hazır Giyim Konfeksiyon Üretim Atölyesi, Şanlıurfa Valiliği tarafından hazıran ayında düzenlenen 1.Halil İbrahim Sofrası Sosyal Yardı-

laşma Haftası'nda da İstihdam Teşvik Kategorisi'nde 2.lik ödülü aldı.

Şanlıurfa'da düzenlenen etkinlik sırasında kurulan standta, Toplum Merkezleri'nde yapılan meyve sabunları, folklorik Edirne bebekleri, kuspel, süpürge, Edirnekarı ve atölyelerde üretilen dekoratif ürünler ikram edildi.

Gelir getirici bireysel projeler

Diger yandan, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürlüğü, küçük ölçekli, gelir getirici projeleri destekliyor. Maddi sıkıntı içindeki vatandaşların iş kurlmaları için, ilk yıl geri ödemesiz, faizsiz kredi veriyor.

Vakıf, 2001 yılından beri kırsal alanda sürdürdüğü çalışmalarda da çitci ailelere geri ödemesiz ya da kredili büyük ve küçük baş hayvan yardımı ile mevcutlığı ve bağlılık konusunda destek veriyor. ■

Edirne SYD Vakfının Konfeksiyon Atölyesi Projesi Şanlıurfa Valiliği tarafından İstihdam Teşvik 2. ödülünü aldı.

Er Meydanı'nda 646. Buluşma

Tarihi Kirkpinar Yağlı Güreşleri'nin 646'ncısı, 30 Haziran-2 Temmuz tarihleri arasında yapıldı. 1794 sporcuyla, son yılların katılım rekorunun kırıldığı Kirkpinar'ın şampiyonu, er meydanında rakiplerini yenen Ordulu Recep Kara oldu. Kara, altın kemeri kuşanırken, açık artırmada 250 bin YTL veren Mehmet Cadli da gelecek yılın Kirkpinar Ağası olmaya hak kazandı.

Yığılginli, cesaretin, sportmenliğin, alınterinin er meydanı Kirkpinar'ın 646'ncı buluşmasında, 13 boyda, bin 794 pehlivan ile Türkiye'nin dört yanından güreş severler Sarayçı'nde bir araya geldi. Katılımcı sporcu sayısının yüksekliği ve karşılaşmalara gösterilen ilgi, ata sporunun gelecek kuşaklara taşınması için umut oldu. Tüm yurda terörün gölgesinin düştüğü bir dönemde, pehivanlar, "Kirkpinar Er Meydanı'nın Pehlivanları Terörü Lanetledi" yazılı bir pankart açarak, çayıra çıktı.

Konuşmalar yapıldı, birlik ve dayanışma mesajları verildi, davullar gümlüldü,

zurnalar çaldı. Pehlivan havaları ve cazgur namerleriyle Sarayçı yine inledi...19 cazgur, 42 hakem, 5 bezi, 5 yağının görev yaptığı 646'ncı randevuda, minik boydan başa 13 kategoride, üç gün boyunca ter dökten sporcular, er meydanında kismet aradı.

Zorlu müsabakaların ardından, rakiplerini yenmeyi başaran 25 yaşındaki Ordulu Recep Kara, 646'ncı Kirkpinar'ın şampiyonu ve Türkiye'nin başpehivani oldu. Antalyalı Hasan Tunay'ı puanlamada altın puanla yenen Amasya Şeker Spor Kulübü güreşçisi Milli Sporcu Recep Kara, 2 yıl aradan sonra şampiyonluk kürsüsüne tekrar çıkarak, altın kemeri ikinci kez kuşandı. Recep Kara, sırasıyla, Antalyalı Cengiz Elbeye, Kocaellili Ziya Ünlü, Ankaralı Gökhan Arıcı ve Sermet Bulut, Antalyalı Osman Aynur ile Hasan Tunay'ı yenerek şampiyonluk kürsüsüne çıktı.

646. Kirkpinar'ın Başpehivani Recep Kara, Hasan Tuna ile final güreşinde (üstte) şampiyonluk kürsüsü (yanda) Fotoğraf: Behiç Günalan

646'ncı Kirkpinar'ın şampiyonları:

Minik:
Serdar Solak İstanbul
Minik2:
Aykut Işık Balıkesir
Minik3:
Mustafa İyde Antalya
Teşvik:
Osman Türkynalmaz Çankırı
Tozokapan:
Recep Üstündağ Muğla
Destel:
Ali Topal Antalya
Deste2:
Orkan Okulu Antalya
Deste3:
Salih Kurt Antalya
Küçük Orta Küçük Boy:
Ünal Kahraman Ankara
Küçük Orta Büyük Boy:
Kaan Kaya Ankara
Büyük Orta Boy:
Serhat Gökmen Samsun
Başaltı:
Hüseyin Demir Antalya
Baş:
1) Recep Kara Amasya
2) Hasan Tuna Antalya
3) Osman Aynur Antalya
3) Mustafa Kemal Borakça
En İyi Pesrev:
Ömer Korhan Edirne
En Teknik Güreşçi:
Serhat Gökmen Samsun
En Centilmen Güreşçi:
Serkan Üğdüler Edirne

Restoration in historical bridges

In Edirne, the city of "Waters and Bridges" founded at the point of union of the rivers Tunca, Meriç and Arda, historical bridges are restoring. The stone bridges, which attach two shores of waters, and which connect the past to present, have been destroyed even if they have been restored from time to time. The 8 bridges, between 9 bridges, one existing on the Meriç River and the others on the Tunca River, which have an important place in the historical and cultural beings of Edirne, have been included in the restoration actions.

During the activities conducted by the Special Provincial Administration of the Governorship of Edirne, Fatih, Kanuni and Sarıcahane bridges in Sarayçı, and Mesdiye bridge on Meriç have been completed, at first.

The activities of restoration are continuing rapidly in Tunca Bridge which has a top level of damage, during this most extensive activity of restoration in Edirne's story.

It has been indicated that, it will be expensed approximately 10 trillion Liras (1 million YTL) for all these 8 bridges.

Oil wrestlings of Kirkpinar in its 646. year

In the 646th meeting of the historical Oil Wrestling Competition of Kirkpinar, 1794 wrestler have been in field, in 13 different categories.

After forcible competitive biddings, Recep Kara who is 25 years old has succeeded to wrestle down his competitors and has had the title of wrestling champion of Turkey.

The national sportsman Recep Kara, has wrestled down Hasan Tuna from Antalya by golden point in grading and after 2 years of interval has won golden belt for the second time.

Kirkpinar Master of Games for the year 2008 is the business man: Mehmet Cadli.

Edirne-Yambol bridge of amity

The Primary School of Edirne Center has realized together with "Petko Rachev Slaveykov Primary School" the "Border Brotherhood Project". Within the context of the Project and by the activities which have been conducted during 7 months, ties of friendship have been strengthened between children of two countries.

The purpose of the Project is to enhance ties of friendship between the peoples of two countries, who are living in the same geography, and who have similar life styles and cultures, within the context of the Turkey-Bulgaria Crossborder Cooperation by the Governorship of Edirne, European Union Coordination Center. Two schools have implemented a range of activities between the dates of 1 December 2006 and 30 July 2007.

In the context of the Project, "Children Clubs of Brother Cities" in each school have been established. Virtual communication has been insured between the primary scholars, members of this club by forming E-mail chain groups, mutual visits and children festivals have been organized.

The Turkish and Bulgarian schoolteachers are highlighting that two nations have showed an exemplary skill of cooperation and joining together, they are planning on improvement of ties of amity and friendship which have been installed.

Award for the project of Workshop for Apparels

The "Workshop for Apparels" prepared by the "Charitable Foundation of Social Assistance and Solidarity" for unemployed housewives and handicapped citizens have been considered between successful projects and have been awarded. The project has been supported by EU and through it, employment possibility has been insured for the unemployed or low educational level of women and for handicapped citizens but who are able to work, by providing seam trainings.

Thrace University is 25 years old

Thrace University of Edirne, which has big contributions in cultural, educational and economical life, is celebrating its 25th anniversary.

Thrace University which has been founded in 1982, has started to the education with the Faculties of Science and Literature, Medicine, Engineering, Architecture and Agriculture.

Thrace University which has been developed by new units and by structuring in Edirne, Tekirdağ and Kırklareli cities, extending in 3 cities and 16 boroughs has become a regional university formed by 8 faculties, 3 institutes, 4 academies, 1 conservatory, 20 vocational high schools, 14 research centers and Application center, 1 nursery school and 4 divisions. In this time slice, Thrace University has attained student number of 32.465 and academic and administrative personnel number of 2.894.

After the detachment of Çanakkale Onsekizmartı University, Tekirdağ Namık Kemal University and Kırklareli University, anyhow, Thrace University is making growth plans as quality.

Today, the total students number of the university is 18.115, and the number of academic and administrative personnel is 2.388, the un has continued its education and training by 6 faculties (medicine, science and literature, engineering and architecture, training, economic and administrative sciences and fine arts faculties) in 3 institutes, 5 colleges, 9 vocational high schools, 16 research and application centers and 1 nursery school.

EMEL GÖNEÇ GÜLER İLE 'Marka Kent' Edirne

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, bu yıl başlattığı 'Marka Kent Projesi'yle, aralarında Edirne'nin de bulunduğu 15 kentin, kültür turizmine dayalı gelişmesini hedefliyor. Kültürel mirasın yoğun birikimine sahip şehirlerden Edirne, hak ettiği marka kent kimliğini nasıl kazanacak? Konuyu, 'Markalaşma Sürecinde Edirne' kitabının yazarı, Trakya Üniversitesi öğretim üyesi Emel Göneç Güler ile konuştuk:

-Marka nedir, 'marka kent' ne anlam ifade ediyor?

Marka bir ürün, şirket, hizmet, yöre veya kentin dışından görünen imajdır. Marka, üretici veya satıcının malını tanıtan, onu başkalarının mallarından ayırmaya yarayan isim, terim, sembol, şekil veya bunların birleşiminden oluşan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bir ürünün, bir kentin tanınması, bilinen ve diğer rakiplerine göre tercih edilmesinde, o ürünün marka olduğunun göstergesidir. Üreticilerine avantajlı konum kazandıran markalar, aynı zamanda kalite ve tüketici hakları konusunda tüketicie birçok yarar sağlar.

Ürünler gibi kentler de marka kimliği kazanabilir. Örneğin; New York, Barcelona, Madrid, Prag, Paris, Roma, Londra gibi kentler, farklı özellikleriyle öne çıkan marka kentlerdir.

-Marka kent olmanın özelliklerini nasıl açıklıyorsunuz?

Marka; ticari başarı, verimlilik ve sürdürülebilirlik anlamına gelmektedir. Marka ve markalaşma süreci çok yönlü kav-

ramlamakla birlikte, üç önemli unsur öne çıkmaktadır: Kentlerin üretkenliği, fonksiyonelliği ve kentlerin yarattığı katma değer. Bir kentin başarılı ve sürdürülebilir olabilmesi için birçok marka ürünü bulunmalı. Bunun yanı sıra kentin altyapısı, kenti ve kentlilki bilinci gibi etkenler de rol oynar. Buradaki anahtar ise halk ile yerel yönetim arasındaki bağdır.

Özetele marka kentin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz: Cazip iş olanaklarının bulunması; uygun yaşam standardı; uygun toplu taşıma hizmeti; kaliteli eğitim olanakları; sosyal-kültürel etkinliklerin düzeyi ve yaşanabilir iklim koşulları...

-Edirne denince Selimiye ve Kırkpınar akla geliyor, bunlar marka kenti için yeterli mi, en belirin marka unsurlarımız sizce ne?

Marka kent olabilmek için saydığımız bu özelliklerin yanı sıra hatta en önemlisi, o kentin diğer kentlerden ayrı kendine özgü, tanımlanabilir ve farklı bir yapısının bulunması gerekir. Edirne'yi marka kent olmaya yönetecek temel özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

-Tarihsel, kültürel, doğal ve turistik potansiyeli,

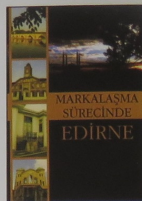
-Avrupa Birliği ülkesine sınır ve ulaşımın iyi olması,

-İstanbul metropolüne yakınlığı,

-Eğitimi bir üniversiteye sahip olması,

-Eğitim bir üniversiteye sahip olması,

-Eğitim bir üniversiteye sahip olması,

-Farklı din ve inançların bir arada yaşayabildiği hoşgörü ortamı bulunması, -700 yıllık Kırkpınar gelenegine ev sahipliği yapması.

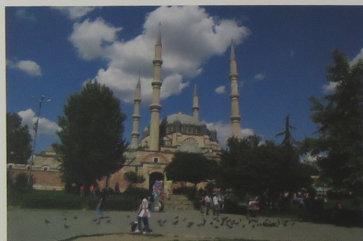
Edirne en farklı ve şanslı kentlerden biridir. Kente damgasını vurmuş Selimiye'nin yanı sıra Kırkpınar, beyaz peynir, badem ezmesi, meyve sabunu, tava çigeri, Edirne köftesi, sağlık müzesi, Lozan ilk başkışta akla gelen marka unsurları olarak dikkat çekmektedir.

Markalaşma süreci için bir 'vizyon' ve 'strateji' belirlemek ilk adımdır. Kentin paydaşlarının bir araya gelerek oluşturacağı 'yaratıcı takım'ın öncülüğünde, markalaşma yolunda atılacak adımlar yönetimsel ve program uygulamaya konmalı.

-İlin kalkınma dinamikleri açısından öne çıkan sektörler yeterli mi, bu sektörler markalaşma sürecini nasıl etkiler?

Ekonomik anlamda tarım ve hayvancılık temel sektörler, ancak son yıllarda sanayileşme konusunda da girişimler yapılmaktadır. Edirne, zengin ve verimli arazi varlığıyla sanayileşmenin olumsuz etkilerine açılır. Edirne yoğun bir göçün kaostığı, çevre duyurulduğunda uzak bir kasabeden mi olacaktır, yoksa mirasını koruyarak, çevre ile dost tarım ve hayvancılık ile bunlara dayalı sanayinin geliştiği, ticaret ve turizmin ön plana çıktığı bir 'huzur ve hoşgörü' merkezi mi olacaktır? Öncelikle bu sorunun yanıtı verilmelidir.

Sahip olduğu tarihsel ve kültürel mirası ve doğal güzellikleriyle, tarım, hayvancılık ile hafif ve çevreye duyarlı sanayinin yanında, ticaret, eğitim ve turizm kenti olarak varlığını sürdürmeye tercih edecek bir Edirne, halkına temiz ve yaşanabilir bir gelecek bırakabilir. ■

Yoldaki Eviniz

AYŞEKADIN / EDİRNE

EDİRNE
80. Yıl Cumhuriyet Lisesi karşısı
OPET Akaryakıt İstasyonu Ayşekadın/Edirne
Tel: (0284) 225 11 83 Fax: (0284) 260 21 29
edirne@ozturklerpetrol.com.tr

HASKÖY
Sittinle Karşısı OPET Akaryakıt İstasyonu
Hasköy/Hausa-Edirne
Tel: (0284) 376 64 08 Fax: (0284) 376 64 10
haskoy@ozturklerpetrol.com.tr

TEKİRDAĞ
100. Yıl Mahallesi, Çevreyolu Yeni Saraylı Karşısı
OPET Akaryakıt İstasyonu Tekirdağ
Tel: (0282) 261 26 96 Fax: (0282) 260 52 12
tekirdag@ozturklerpetrol.com.tr

MURATLI
Karsıbrın Yolu Paskal mevki
OPET Akaryakıt İstasyonu Muratlı/Tekirdağ
Tel: (0282) 381 81 00 Fax: (0282) 361 50 33
muratli@ozturklerpetrol.com.tr

EDİRNE DOĞA SPORLARI KULÜBÜ 'Asıl Amaç Kirlenmeyi Durdurmak'

Doğa yürüyüşü, dağcılık, bisiklet, rafting gibi doğa sporlarını yapmak amacıyla bir araya gelen doğa severlerin kurduğu EDOSK, çeşitli sportif başarılarına imza atarken, doğayı koruma bilincinin gelişmesine de katkı sağlıyor...

EDOSK'un yönetim kurulu üyeleri Gökhan Karakoç ve Bülent Bacı

Edirne Doğa Sporları Kulübü (EDOSK) doğa dostu bir grup arkadaşın girişimiyle 2005 yılında kuruldu. Derneğin ilk kurucuları; Avukat Gökhan Karakoç, mühendis Kaya Zeybekoğlu, gemi kaptanı Alper Çetin, memur Elif Gokoman, üniversite öğrencisi Süha Sentürk ile öğretmenler Ali Kanar ve Bülent Bacı. Kuruculardan dördünün profesyonel dağcı olduğu EDOSK, bir gençlik spor kulübü kimliğine sahip. Branşları arasında, dağcılık, bisiklet, trekking, kano ve rafting var.

Gökhan Karakoç ve Bülent Bacı, EDOSK'un kuruluşu öyküsünü şöyle özet-

liyor: "EDOSK, EDAK (Edirne Arama Kurtarma Derneği)'taki çalışmalar sırasında doğdu. Biz dağcılık sporuyla uğraşiyor ve arama kurtarma çalışmalarında görev alıyorduk. Moral aktivitesi olarak düzenlediğimiz doğa yürüyüşleri, ilgi çekip doğa sporlarına katılım artınca, ayrı bir örgütlenmenin yararlı olacağını düşündük. EDOSK böylece doğdu. Yine EDAK'ta çalışıyoruz, ama artık, Edirne'de bir ilk olan doğa sporları kulübü var."

"İnsan doğal zincirin halkası"

EDOSK'un kuruluş amacını, "insanları, dünyaya ve içinde yaşadığımız coğraf-

ya daha saygılı davranmaya yönleltmek" olduğunu söyleyen Gökhan Karakoç, çevre kirliliğine şöyle dikkat çekiyor: "Bugün hepimiz görüyoruz; Ergene bitmiş, Meriç Nehri kirlenmiş, Longoz ormanları, Kaz Dağları ağır tehdit altında. İnsanlar kendilerine (şimdilik!) zarar vermeyen sorunlara karşı duyarız. Oysa doğal sistem bir bütündür. Ergene'deki baltakırın olması, İğneada'daki ağaçların kuruması insan yaşamı için büyük tehdit oluşturmaktadır. Doğal zincirin kopmasıyla, bu zincirin bir hal-

kası olan insan zarar görecektir, bizim asıl amacımız buna 'dur' demektir."

Bülent Bacı da doğa sporları yapanların, doğanın koruyucuları olduğunu belirterek, şunları söylüyor: "Bu sporları yaparken çevreye kayıtsız kalmak mümkün değil. İnsanları doğa sporları altında buluştururken, koruma bilinci de kendiliğinden gelişiyor."

İki yıl içinde EDOSK'a 51 kişinin üye olduğunu açıklayan Karakoç ve Bacı, üye sayısından daha çok, niteliğin önemli olduğu görüşündeler. Dağcılık, yürüyüş, bisiklet ve kano-rafting branşlarında faaliyet gösteren kulüp, spor faaliyetlerinin yanı sıra eğitim ve etkinlikler de düzenliyor.

Kulübün dört üyesi profesyonel dağcı. Yurt içinde, bireysel olarak hemen her dağa tırmanmışlar. Kulüp üyeleri Türkiye'nin çeşitli yerlerinde kano ve rafting yapmış. En çok ses getiren etkinlik ise bisiklet dalında olmuş. Bisiklet sporcuları Sadi Çağışkan ve Gökhan Balcı, 'Küresel Isınmaya Dikkat' çekmek amacıyla Edirne-İzmir, İzmir-Antalya arasında pedal çevirmişler. Kulüp yöneticileri amaçlarının Edirne'de bisiklet kullananı yaygınlaştırmak, gençleri sporlaştırmak için çalışmalar yapmak olduğunu söylüyorlar.

Ancak, Gökhan Karakoç ve Bülent Bacı, akarsu ve gölleri kano ve rafting müsait olmasına rağmen, bu branşlarda Edirne'de faaliyet gösteremediklerinden yakınıyorlar. Bunun nedeni ise; "Nehirler kirlil. Ergene ve Meriç, kano için ideal parkurlara sahip ama, kirlilik bu sporların yapılmasına sans tanımıyor" diye açıklıyorlar.

Gözde branş 'doğa yürüyüşü'

EDOSK'un en çok ilgi gören branş geniş katılım gruplarıyla yapılan doğa yürüyüşleri. Bu etkinliğe, üyelerin dışında misafirler de katılabilirler. İki yıl içinde Trakya'da hemen her yeri gezmişler. Bu yürüyüşlere, daha çok orta yaş kesimi ilgi gösteriyor. Gökhan Karakoç ve Bülent Bacı, doğa yürüyüşlerinin çevre bilincinin gelişimine büyük katkısı olduğunu görüştü.

Trakya genelde tarım arazisi olduğu için yürüyüş parkurlarının sayısı fazla değil. Istrancalar, İğneada, Dupnisa mağarası, Kuru Dağı, Göketepe, Hamzabeyli, Ömeroba gözde parkurlar arasında. Bülent Bacı ve Gökhan Karakoç bir doğa yürüyüşü planını şöyle anlatıyor:

"Önce yürüyüş yapılacak, kesfedilecek yeni güzergah hakkında, köylülerden

EDOSK yöneticilerine göre, doğa yürüyüşlerinin önemli bir yanı da doğa severler arasında kurulan dostluklar. Doğada geçen bir günün ardından insanlar arasındaki ilişkiler derinleşirken, doğayı koruma bilinci de gelişiyor.

veya çeşitli kaynaklardan bilgi toplanıyor, araştırma yapıyoruz. Bir hafta sonu çekirdek bir gruba bölgeyi keşfe çıkıyor, parkuru, yolun uzunluğunu, mola yerlerini ve muhtemel sorunları tespit ediyoruz. Bunun ardından hazırladığımız yürüyüş planını mesaj, mail ve broşürlerle ilan ediyoruz. Sabah, bir buluşma noktasından otobüse binerek, bölgeye ulaşıyoruz ve yürüyüşe geçiyoruz. Yürüyüş boyunca yeni yerleri keşfediyor, fotoğraf çekiyor ve doğada eğlenceli bir gün geçiriyoruz. Otobüs bizi parkurun bittiği yerden alıyor ve yürüyüş tamamlanıyor."

"Gençlere davet: doğaya katılın!"

Bahar ve yaz aylarında Saros Körfezi'nde sualtı federasyonundan onaylı eğitimcilerle balıkadam kursları da düzenleyen kulüp, 20'ye yakın yıldız balıkadam yetiştirmiş.

Eğitim çalışmalarının yetersiz olduğunu dile getiren Bülent Bacı ve Gökhan Karakoç, bu konudaki eksikliklerin giderilmesine çalıştıklarını söylüyor. Sportif faaliyetlerde başarı ve süreklilik için, gençlerin katılımının gerekli olduğunu belirten Bacı ve Karakoç, "Gençler her alanda olduğu gibi, doğa sporları ve doğayı koruma alanında da hedellerle ula-

sılmasında önemli bir güç. Doğa gençler için de yaşamsal bir kaynak. EDOSK olarak biz eğitim ve malzeme desteği vermeye hazırız. 12 yaşından büyük gençleri, ailelerinin iznini almak koşuluyla, EDOSK'a davet ediyoruz" diyorlar.

Öncelikli gündem başlıklarını çevre kirliliğinin önlenmesi ve doğanın korunması bilincinin gelişmesi olarak sıralayan EDOSK yöneticilerine göre, doğayı korumanın en etkili yolu kirlenmeyi durdurmak. EDOSK'lular, Longoz ormanları ve Kaz Dağları'nın yok edilmesini önlemenin, 'yaşanabilir bir gelecek için' son fırsat olduğunu söylüyorlar ■

Yazar: Zeki Kar
Fotoğrafçılar: EDOSK arşivi

Edirne Kaleiçi Evleri

KALEİÇİ SEMTİNİN TARİHİ

MS 123-124 yılında Roma İmparatoru tarafından kurulmuş olan Edirne şehrinin çekirdeğini, Kaleiçi adıyla anılan semt oluşturmaktadır. Edirne, 1361 yılında Osmanlı tarafından fethedildiği zaman, doğal olarak Osmanlı dönemi Edirne'sinde ilk imar hareketleri Kaleiçi bölgesinde ve etrafında başlamıştı. Fethile birlikte ve ondan sonraki yıllarda, cami, hamam, zaviye, tekkelere ve evlere inşa edilmiştir. Böylece bu semtin yerli halkıyla birlikte, Türkler bir arada yaşamaya başlamışlardır. Ancak son yüzyıllarda, özellikle de 1839 Tanzimat ve 1856 İslahat Fermanları'yla gayrimüslimlerin geniş haklar elde etmeleri neticesinde, tüm Osmanlı İmparatorluğu'ndaki şehirlerde olduğu gibi, Kaleiçi'deki popülasyon da değişmeye başlamış, mahallelere de yeni isimler verilmiştir. Ahmed Badi Efendi'nin eserinde aktardığı üzere, Müslüman halk XIX. yüzyıllarda Kaleiçi'ni terk etmeye başlamıştır.

1903, Edirne'nin orta yerinde bir mahalle çayır çayır yanmaktadır, tüm semt

neredece tamamıyla yok olmuş, geriye pek fazla bir şey kalmamıştır. Kaynaklarda Harik-i Kebir "Büyük Yangın" adıyla anılan bu yangın, 1903 yılının Ağustos ayında Kaleiçi'nde yaşanmıştır. Topkapı sokağında, Ermeni Johannes Stefan Hapuzliyan'ın evinden başlayan yangın, üç kola ayrılarak Kaleiçi'nin hemen hemen tamamını yakarak, toplam 1451 yapının yanmasına neden olmuştur. Yapılar sıgortalı oldukları için, masrafları Osmanlı'nın son yüzyıllarında yabancılarla İstanbul'da kurduğu, çeşitli illerde de acentelikleri olan sigorta şirketleri tarafından karşılanmıştır.

Büyük yangından sonra, Edirne Belediye Başkanı Dilaver Bey tarafından hazırlatılan yeni imar planıyla, XX. yüzyıl başlarında Kaleiçi semti yeniden imar edilmiştir. Kaleiçi semtinin planı, birbirine paralel ve dik sokaklar arasında kalan kare ya da dikdörtgen yapı adalarından oluşan ve Batılılaşma dönemi kent uygulamasında moda olan izgara planı düzeni Hippodamos (izgara) planı şeklinde düzenlenmiştir.

Tanzimat ve İslahat fermanlarından sonra, Kaleiçi bölgesinde ikamet eden nüfus yoğunluğunu Rumlar, Yahudiler ve Ermeniler oluşturmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Avrupalılarla ticari ve sosyal ilişkileri idame ettiren sınıf olan gayrimüslimler, batılı et-

► İşlay Yıldırım

kilerden de en fazla etkilenen gruplardır. Bu ilişkilerin getirdiği zenginlik, sosyalleşme ve liberal düşüncede son dönem modası olan şeyleri ister giyim kuşam, ister yeni ve farklı stillerde bezenmiş son moda evler olarak talep edilebilmelerine olanak sağlamıştır. Yani Kaleiçi, XX. yüzyıl başlarında, zengin ve sosyal hayatın yüksek tabakanın yaşadığı, gayrimüslimlerin ikamet ettiği bir semt olmuştur.

KALEİÇİ EVLERİNİN MİMARİ VE SÜSLEME ÖZELLİKLERİ

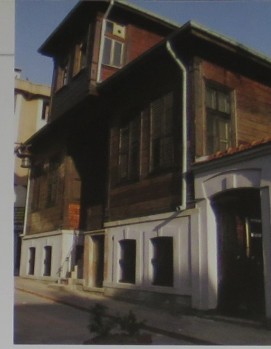
Evlerin mimari özellikleri de, Osmanlı sivil mimarisinin son yüzyıl özelliklerini yansıtmaktadır. Rifat Osman'ın Edirne Evleri kitabında kaleme aldığı, haremlik selamlık bölümleri olan, sofaları dışa açılan, harem kısımlarının yüksek duvarlarla ayrıldığı, eski yatak odalarını yerden bir buçuk metre yükseltilmiş ayaklar üzerinde olduğu XVIII. yüzyıl ve XIX. yüzyıllara ait olan geleneksel Türk evi taziandaki evler ne yazık ki günümüzde, Edirne'de yaşanan yangın, sel, savaş felaketi ve son yıllarda cumhuriyet döneminde yapılan yıkımlar dolayısıyla kalmamıştır. Günümüze gelebilen en eski Edirne evi örneği, Mimar Sinan Caddesi üzerinde Sarı Camii yakınında yer alan, bir süre Edirne Müzesi eski müdürü Necmi İğnün'ün ikamet ettiği XVIII'a yüzyıla ait evdir.

Kaleiçi evlerinde yapım tekniği ve malzeme olarak evler, çoğunlukla kâğır bodrum üzerine aşşap karkas olarak inşa edilmiştir. Evlerin büyük çoğunluğu bodrum üzerine tek katlı ve bodrum üzerine

Büyük yangından sonra, Edirne Belediye Başkanı Dilaver Bey tarafından hazırlatılan yeni imar planıyla, XX. yüzyıl başlarında Kaleiçi semti yeniden imar edilmiştir. Kaleiçi semtinin planı, birbirine paralel ve dik sokaklar arasında kalan kare ya da dikdörtgen yapı adalarından oluşan izgara planı şeklinde düzenlenmiştir.

iki katlıdır. Bazı örneklerde ise cihannüma katları da mevcuttur. Bunun yanında tamamen kâğır olarak inşa edilmiş örneklerde de yer almaktadır. Aşşap karkas yapılar, kerpiç ve tuğla dolgu malzeme olarak kullanılmıştır. Aşşap karkas ta bağıdai sıvalı örnekler yer aldığı gibi, örneklerin bazıları dolgu üzerine aşşap kaplama iken, bazı örneklerin dış yüzeyleri de dolgu üzerine yalnızca sıvalıdır.

Batılılaşma etkileriyle yaşam tarzlarının değişmesi dolayısıyla, Kaleiçi evlerin-

de ve son yüzyıl Edirne evlerinde, evlerin giriş ve cephe tasarımları dışarıya dönük göstermektedir. Girişleri 1.20-1.50 m kerpiçe çekilecek düzenlenmiş olan Kaleiçi evlerinde, giriş kapıları direkt olarak sokaka açılmaktadır. Evlerin giriş düzünde, kapıların tepesinde ve yanlarında pencereler yer almaktadır. Bu pencereler düzenleri kendi içlerinde de farklı çeşitler göstermektedir. Evlerin büyük çoğunluğunda da bodrum katı cephelelerinde pencereler yer almaktadır. Giriş merdivenleri de kendi içinde farklılıklar göstermektedir. Merdivenler ev örneklerinde, düz girişli, tek yandan sağdan girişli, tek yandan soldan girişli ve iki yandan girişli olarak düzenlenmiştir.

Kaleiçi evlerinin planlarının çoğu, iç sofalı plan tipinin klasik örnekleri, karmıyark şemasi ve bu tipin diğer varyasyonları olarak düzenlenmiştir. Bunun yanında kullanılmış olan bir diğer tip de sofa biriminin oda dizilerinin yanında yer aldığı plan tipidir.

Aynı şekilde Kaleiçi evlerine baktığımız zaman, evlerin bol süslü ve bezemeli olduğu görülmektedir. Batılı etkilerle yerleşen dışa dönük, cephelelerin bezemesi yüzüyle da kendini göstermiştir. Daha erken yüzyıllara ait olan (XVIII-XIX. yüzyıllar) geleneksel Türk evlerinde yapıların genelinde cepheleler sade bir düzen gösterirken, Batılılaşma etkilerinin yoğun olarak hissedilmesiyle beraber cepheleler de süslenmeye başlamıştır. Kaleiçi evlerinde XIX. yüzyıl ikinci yarısında yaygın gösteren ve sonrasında 1920'lere kadar geçerli olan elektrikli süslü hâkimdir. Evlerde, neoklasik ampir,

neo-grek, barok ve simrli sayıda da oryantalist üsluba ait etkiler, bezemeler yoluyla kendini ifade etmektedir. Özellikle Osmanlı'ya XX. yüzyıl başlarında giren ve sevilerle kullanılmaya başlanan 'art nouveau' bezemeler de, XX. yüzyıl başındaki 1903 Büyük Yangın'ından sonra inşa edilen Kaleiçi evlerinde belli yapı elemanlarında süsleme ögesi olarak kullanılmıştır. Evlerin bazı örneklerinde tek bir üslubun ağırlıklı egemenliği görülürken, bazı örneklerde de eklektik üsluba uygun olarak beğenilmiş olan bezeme motifleri, konutların çeşitli yerlerinde seçilerek kullanılmıştır.

Evlerin bezemeleri çoğunlukla kapılarda, pencere alınlıkları ve eteklerinde, konsollarda, balkon korkuluklarında, balkon köşeliklerinde, çıkma altlarında, çatı saçaklarında, çatı alınlıklarında, açık çıkmaların ya da balkonların tavanlarında, giriş açıklıklarında ve merdivenlerde kullanılmıştır. Üslupları ifade eden bu özellikler, belirtilen mimari öğelerde, üslupların belirgin formları olarak kendilerini göstermektedirler. Bazı bezemeler pek çok evde ortak olarak ve aynı formun farklı varyasyonu olarak kullanılmıştır. Bu da, o dönemde bir bezeme katalogu olabileceğini ya da bazı bezemelerin ev yapıtın kişilerce, diğer örneklerden beğenimleri talep edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Bezemelerin üslupsal karakteri ve kullanımı, Osmanlı

Osmanlı'ya XX. yüzyıl başlarında giren ve sevilerle kullanılmaya başlanan 'art nouveau' bezemeler de, XX. yüzyıl başındaki 1903 Büyük Yangınından sonra inşa edilen Kaleiçi evlerinde belli yapı elemanlarında süsleme ögesi olarak kullanılmıştır.

İmparatorluğu'nun batılılaşma genel çizgisini takip edip, eklektik üslup karakteri göstermekte ve Osmanlı'nın kullandığı çizgide eğilim göstermektedir.

1974 yılında kente ilişkin yapılan ilave imar planlarıyla, Kaleiçi evlerinin büyük bölümü tescillenmiştir. 1985'de daha önceki tescil kararlarının yetersiz olması nedeniyle, yeniden tetkikler ve tescil işlemleri yapılmıştır. Ancak sivil mimari, insan tahribatına en zor dayanabilen kültür miraslarımızdandır. Kentin bir dönemler zengin ve ileri gelenlerinin yaşadığı Kaleiçi evleri, halkın bilgisini artırılarak, yerel yönetimler ve merkezi yönetimler işbirliğini geliştirerek, çeşitli sponsorlar yoluyla da çeşitli işlevlendirmelerle, Sıfırbanolu, Amasra, Beypazarı, Cumalıkızık

vb. örneklerinde olduğu gibi hem turizm, hem de tarihi ve kültürel mirasımıza, yok olmadan ve çok geç olmadan kazandırılmaktadır ■

KAYNAKÇA:

Kaleiçi'nde Türklere ait olan evlerden Rifat Osman'ın Edirne Evleri isimli kitabında bahsedilmektedir. Bkz. a.g.e., s.25, 31 Mahallelerin isimleri hakkında bkz. Rifat Osman, Edirne Rehnuması (Edirne Şehir Kılavuzu), Yayınlayan Ratıp Kazancıgil, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Nisan 1998, s.28-29, 31-32, 39; Nuri Adıyke, "İslahat Fermanı Öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi ve Gayrimüslimlerin Yaşantılarına Dair", Osmanlı Ansiklopedisi, Ankara, 1999, s.213-214, 257, 279-280.

Ahmed Badî Efendi, Riyaz-ı Belde-i Edirne (Edirne Şehri Bahçeleri), (Yay. Ratıp Kazancıgil), İstanbul 2000, s.50, 76, 77, 89;

Tayyip Gökbilgin "Edirne Hakkında Yazılmış Tarihler", Edirne Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı, T.T.K. Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1993, s.93.

Sennur Akansel, Edirne Kaleiçi Konutlarında Plan ve Cephe Analizleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne 1990, s.42-44.

Fotografalar: Zeki kar

Edirneli fotoğrafçıların ödül sevinci

EDİRNELİ fotoğraf sanatçıları, katıldıkları ulusal ve uluslararası fotoğraf yarışmalarında elde ettikleri başarılı sonuçları, birinciliklere imza attılar. Gazeteci Emre Sedef'in 'Mülteciler' adlı fotoğrafı, Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın düzenlediği 'Farkında mısın' adlı fotoğraf yarışmasında, Siyah-Beyaz dalında birinci oldu. Sedef'in fotoğrafı, NTV'de yayınlanan Oğuz Haksever'in sunduğu 'O Anlar' adlı programının çarpıcı kareleri arasında yer aldı.

Gazeteci ve fotoğraf sanatçısı Behiç Günalan'ın 'Barış Emektir' adlı eseri ise, Şalom Gazetesi'nin düzenlediği 'Barış' konulu ulusal fotoğraf yarışmasında renkli baskı dalında birinciliğe layık görüldü.

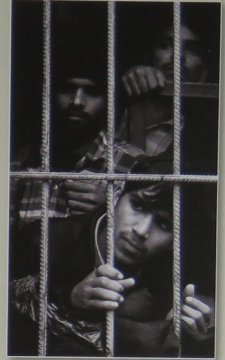
EFOT üyesi ve Fotoğraf Federasyonu delegesi Hasan Karataş da Kırkpınar'da çektiği 'Serin' adlı fotoğrafıyla, Mersin Fotoğraf Derneği'nin uluslararası fotoğraf yarışmasında birinciliği elde ederek Uluslararası Fotoğraf Federasyonu altın madalya ödülünü aldı.

Hasan Karataş: 'Serin'
Mersin Fotoğraf Derneği 1. Uluslararası Fotoğraf Yarışması
Serbest Kategoride Birincilik Ödülü
Uluslararası Fotoğraf Federasyonu
Altın Madalya Ödülü

Behiç Günalan: 'Barış Emektir'
Şalom Gazetesi' Barış' konulu
Ulusal Fotoğraf Yarışması
Renkli Baskı dalında Birincilik Ödülü

Emre Sedef: 'Mülteci'
Toplum Gönüllüleri Vakfı
'Farkında mısın' adlı Fotoğraf Yarışması
Siyah-Beyaz dalında Birincilik Ödülü

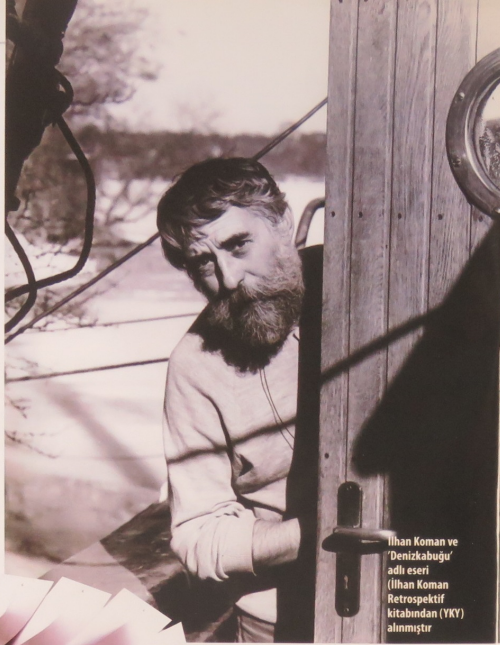
İLHAN KOMAN Heykel'in 'Da Vinci'si'

► Enver Şengül

İlhan Koman, büyük heykeltıraş. Dünya onu tanıyor. Heykelleri dünya heykelticilik tarihinde bir çığır açmış. Batı'nın büyük kentlerinin meydanlarını O'nun heykelleri süslüyor. Sanatı ve kişiliği üniversitelerde ders olarak okutuluyor.

Matematsel formüllerle yaptığı birçok heykelinin sırrı çözülmemiş. Bazı çalımları tez konusu oluyor, bununla ilgili sanat ve bilim komisyonları kuruluyor.

Siyasi yılların fatrasını ödeyenlerden İlhan Koman. Türkiye'den kaçmak zorunda kalıyor ve uzun yıllar İsveç'te yaşıyor. Ama onun gönlü hep Türkiye'de ve Edirne'de...

İlhan Koman ve 'Denizkabuğu' adlı eseri (İlhan Koman Retrospektif kitabından (YKY) alınmıştır)

Zaten Can Yücel siirinde buna vurgu yapıyor. Ama ne yazık ki Edirne'ye varamadan 1986'da Stockholm'de hayata veda ediyor.

İlhan Koman Edirneli... Ailesinin bir bölümü hala Edirne'de yaşıyor. Doğduğu ev Kaleci'nde, şu an Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu binası olarak kullanılıyor.

Neo klasik üsluptaki konak Rum mimar ve ressamları tarafından Dr. Dimsa için 1908'de yaptırılmış. Daha sonra Koman ailesi tarafından satın alınmış.

Dünyanın yakından tanınmış bir bilimci ama ne yazık ki memleketi olan Edirne'de hala

yeterince tanınmayan ve değeri bilinmeyen İlhan Koman, geçtiğimiz yıllarda İstanbul ve İzmir'de açılan sergileri ile tekrar gündeme geldi.

İlk ve ortaöğrenimini Edirne'de tamamladıktan sonra 1945 yılında İstanbul'da İstanbul Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden mezun oldu. Avrupa sınavını kazanarak, 1947-1950 yılları arasında Paris'te çalıştı. Yurda dönünce İstanbul'da İstanbul Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü asistanı oldu. 1959'da görevinden ayrılarak İsveç'e gitti ve bu ülkeye yerleşti. 1967'de Stockholm Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu'na öğretim üyesi olarak kabul edildi. Bu dönemde yeni geometrik türeller ve yel değirmenleri gibi bilimsel buluşları tescillendi.

Yaşamının sonuna kadar da bu ülkede ve "Hulda" adlı teknesinde yaşamını sürdürdü.

Bir Evliya

İlhan Koman ki traşsız heykeltıraş, Uçmağa doğru sakallı Eline bombalarla beklekler Heykel gibi olmayan heykeller Taşınırdı garip maacir Güneyinden kuzeyine kutupların Battı batacak teknesiyle Varmak için Edirne'ye, Selimiy'e...

Can Yücel

İlhan Koman bir büyük sanatçıdır, bir büyük insandır. O ağabeyi Abidin Dino'nun, Nazım Hikmet'in ve yurt dışında yaşamak zorunda kalan nice aydınların, sanatçıların ve bilim adamlarının arka-daşındır, can yoldaşındır.

1905'te yapılan ve İsveç'te bir balıkçı köyünde kargo taşımacılığında kullanılan Hulda adlı tekneyi 1965 yılında almış ve içinde yaşanacak şekilde restore etmiştir. Artık bu tekne eşi Kertis'in ile birlikte yazları Stockholm'de, kışları ise Drottningholm'deki evlerindedir ve bu tekne evde üretilen eserler, misafir edilen konuklar, enfes yemekler ve ağırlığı Türkiye olan sohbetler gerçekleşir.

Koman, dünya heykel sanatına eşi ve benzeri olmayan yaklaşımlar getirmiştir. Geleneksel anlayışları yıkan bu yaklaşımları herhang bir okul veya akim altında incelemek mümkün değildir. Çoğu yerde "matematiğin heykeltıraşı" olarak anılır. O, sayıları ve formüllerini, yapıtlarında zekice kullanarak, dünya heykel anlayışını farklı ve soyut boyutlara taşımıştır.

Heykelleri, birer "tasarım" bşayıptı düzeyindedir. Naum Gabon'un 1920'lerde yaptığı düşey boyuttaki "devingen-soyut" formları ya da Brancusi'nin 1930'lu yılların tarilerini taşıyan "sonsuz sütun"ları gibi.

Kaya Onsegin, bir yazısında Abidin Dino'dan da anlamlı paparak şöyle der: "Koman, eline geçirdiği bütün malzemelere, taş ve metal olsun, kil ya da tahta olsun, o malzemelerin doğasından kaynaklanan bir yapısalık içinde bakar. Önümüze koyduğu formlar, her zaman bütün dogallıklarına karşın, gizli ya da açık bir sürprizle izleyiciyi şaşırtırlar aynı zamanda. Sanatçılarımların, insanın bilinmeyenine doğru çıktığı bir 'serüven' olarak yorumladığı

vey, aslında 'bilinen' içinde 'bilinmeyen'in arandığı sonsuz ve sürekli bir yolculuktan başka ne olabilir.

Sözgelimi, bir üçgen, matematikçinin belleğinde var olan bir nesnedir. Tıpkı bunun gibi, Koman'ın soyut heykel formlarını biçimlendiren elemanlar da sanatçının belleğinde doğadan bağımsız olarak üretilmiş biçim kombinasyonlarıdır. Bu kombinasyonlar, belli bir noktada sonlanmazlar, aksine, izdikleri tasarımsal yoruma paralel olarak bir dizi üretime yol açarlar.

Memleket özlemiyle uluslararası heykel sanatının zirvesine çıkan dahi heykeltıraş İlhan Koman 1986 yılında 65 yaşındayken İsveç'in başkenti Stockholm'de hayata veda ediyor. Ölümünün üzerinden 20 yıl geçmesine rağmen sırrı hala çözülemeyen ve matematik formülleri ile yapılmış eserleri ile tekrar anılıyor.

Daha doğrusu Türkiye'de anılıyor, yoksa dünyada hiç unutulmadı ve yaptığı olağanüstü heykellerle hep gündemde kaldı ve kalmaya devam ediyor.

Hiperform adlı eserinde patent almak için Amerika'ya başvurduğunda, Amerikalılar büyük şaşkınlık yaşamışlar bu eseri nasıl yaptı diye. İtalyanlar onu, hala bazılarının sırrı çözülmemiş olan eserleri nedeniyle Leonardo Da Vinci'ye benzetiyorlar.

Koman'ın eserleri Avrupa'nın çok önemli kentlerinin meydanlarını süslüyor. Ülkemizde de çok önemli eserleri var kuşkusuz. İlhan Koman, Antakya'nın büyük rilye-rentlenen doğu kanadını yapıyor. En son çalışmalarıdır in de, İstanbul Zincirlikuyu'da bulunan Halk Sigorta binasının önündeki 'Akdeniz' adlı heykeldir.

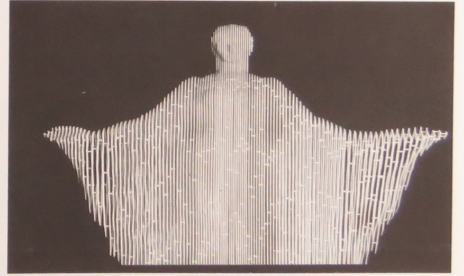

"Akdeniz" heykeli, bütün ağırlığına karşın, çalışma tekniğindeki incelik nedeniyle, Türkiye'deki serbest anıt heykelticiliğindeki yeni bir dönem başladığını da haber veren önemli bir çalışmadır.

Eserleri hangi müzelerde?

Stockholm Modern Müzesi (İsveç), Moma Newyork (ABD), Palais Des Beaux Arts Paris (Fransa), Seattle Arts Museum (ABD), Museo L.Matle (Uruguay), Musée d'art Moderne de la Ville de Paris (Fransa), Resim Heykel Müzesi - İstanbul (Türkiye), Trakya Üniversitesi Çağdas Resim ve Heykel Müzesi - Edirne (Türkiye) ■

İlhan Koman'ın Edirne Kaleci'ndeki evi (üstte) 'Akdeniz' heykeli (altta)

TARİHİN GÜZERGAHINDA BİR MENZİL

Havsa

Sokollu Külliyesi

Yıldız Dağları'ndan gelen derelerin suladığı bereketli topraklar, Mahmut Paşa'nın Has'larıyla, Sadrazam Sokullu'nun külliyesiyle mührünü bastığı kasaba; Anadolu ile Balkanlar arasındaki geçiş yolunda, her çağda önemli bir yerleşim yeri olan Havsa, günümüzde Trakya'nın tarım ve hayvancılık ürünleri merkezi...

Roma İmparatorluğu doğuya uzanırken yapılan yollardan biri de Hadrrianopolis ile Bizantion arasındaki yoldu. Taş döşenmiş ve mesafeler mil taşlarıyla belirlenmiş olan yol, Adriyatik'ten ve Belgrad'dan geliyor. Edirne'de buluşup Marmara Eğriliği'ne, oradan da İstanbul'a uzanıyor. Havsa ise, bu önemli yolun üzerinde bir konaklama yeri, at değiştirme ve ikmal merkezi. Roma'nın ardından, Bizans ve Osmanlı'da da Havsa'nın bu menzil özelliği değişmiyor.

Edirne'ye 25 km uzaklıktaki Havsa, Ergene Irmağı'na katılan derelerin suladığı, hafif eğimli, verimli topraklara sahip. Doğusunda Kırklareli ili, kuzeyinde Sütlüce, batısında Edirne Merkez, güneyinde de Uzunköprü ilçeleri çevrili. Doğal yapısının yanı sıra ulaşım açısından da elverişli konumda bulunan Havsa, dün olduğu gibi bugün de önemli koruyor.

Trak köyü Ostizo'dan Roma kasabasına

Milattan önce uzun bir dönem Trakların hakimiyeti altında kalan Havsa, Ostudizum veya Ostizo isimleriyle anılıyordu. Bu isimlerin, Trak kültürünün etkisinde bir yerleşme yeri olan Havsa'nın, ilk adları olduğu kabul ediliyor. Bazı kaynaklar kasabanın adını Ostidizyo ve Hostizo olarak da gösteriyor. Bu adların anlamı ise bilinmiyor.

Traklar, Roma'nın doğuya yayılmasına uzun süre direniyorlar. Ancak, Traklar'ın Roma etkisine girmesiyle, MS 46'da Havsa da Roma hakimiyetine giriyor. İmparator Hadrianus döneminde, bölgedeki bayındırlık çalışmaları sırasında Havsa da geliyor ve bir Roma kasabası oluyor.

Kasabanın adı, MS 300 civarında, Helen dilinde 'zaferan' anlamı taşıyan Nikaia'ya çevriliyor. Nika daha sonra Nikaia'ya dönüşüyor. Ancak, İznik için kullanılan daha büyük bir kent olan Nikaia'dan ayırmak için Mikra Nikaia (Küpçük Nikaia) diye adlandırılıyor.

MS 378'de, İmparator Valens Edirne civarında Gotlarla yaptığı savaşta yenilince, Trakya Gotların işgaline uğruyor. Sık sık Balkanlar'dan gelen kavimlerin

işgaline uğrayan bölge, 9'uncu yy'da da Bulgarlar ve Peçenekler'in saldırılarıyla tahrip ediliyor.

Havsa adı nereden geliyor?

Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmet, veziri olan Mahmut Paşaya, Has'lar verdiği için, yöre Mahmut Paşa Has'ları anlamına gelen, 'Havsa-ı Mahmut Paşa' diye anılıyor. Ancak Havsa'nın daha önceki adlarından biri olan Hosi'ınan, Türkler tarafından Havsa adına çevrildiği de iddia ediliyor.

Evliya Çelebi ise kasabayı 'Hafse' diye anıyor ve bu adın kökenini, Hafze Hatun'un burada oturmuş bulunmasına bağlıyor.

1604-1676 yılları arasında yaşayan Abdurrahman Hibrizade Efendi ise, yazdığı Enis ül Misamirin adlı kitabında, Havsa-ı Mahmut Paşa'yı Kırklareli yolunda bir köy, Havsa'yı da İstanbul yolunda 'birinci menzil' olarak ve Hafse adıyla anıyor.

Tarihçe Havsa

Türklerin Rumeli'ye geçmesinin ardından başlatılan fetih hareketinde, Trakya topraklarının büyük kısmı, kısa süre içinde Osmanlı topraklarına katılıyor. Havsa, 1356'da 1. Murad'ın kuvvetleri tarafından fethediliyor. Fatih'in veziri Mahmut Paşa'nın has olarak verdiği Havsa köyü, hayır yapılarıyla gelişiyor.

Sadrazamlığa getirilen ilk devşirme olan Mahmut Paşa, Edirne sarayında yetiştirilip, İstanbul'dan fethine katılan Mahmut Paşa, Fatih'in ardından sadrazamlığa getiriliyor. Birçok sefere katılıyor; Semendire, Mora, Snop ve Trabzon'un alınmasında, Otlukbeli savaşında büyük yararlılıklar gösteriyor. Rumeli Beylerbeyliği de yapan Mahmut Paşa, Fatih tarafından 1474'de idam ettiriliyor.

Hasköy'deki Mahmut Paşa Camii 1752 depreminde yıkılıyor, yerine, daha sonra bugünkü bina yapıldı. Harap durumdaki cami, Edirne İl Özel İdaresi tarafından 2006'da restore edildi.

Sokollu Külliyesi

Havsa, 15.yy'da Sokollu Mehmet Paşa'nın sadrazamlığı sırasında bayındırlık çalışmalarıyla gelişerek, kasaba niteliği kazanıyor. Havsadaki en önemli tarihi eser, Sokollu Mehmet Paşa'nın ölen oğlu Kasım Bey adına, 1576-77 yıllarında yaptırdığı külliye. Mimar Sinan'ın eseri olan külliye; iki kervansaray, cami, medrese, imaret çifte hamam, tekke, köprü ve arastan oluşuyor. Evliya Çelebi'ye göre, kervansaray 5 bin at, deve, katır alabilecek genişlikte ve 120 ocaklı. Ancak, 1752 depreminde yıkılan külliye'den günümüze, cami, hamam, arastanın dua kubbesi ile çeşme ulaşır.

Kurtuluş Savaşı sırasında Yunanlılar tarafından işgal edilen Havsa, zaferin ardından kurtarılıyor. Cumhuriyet döneminde önce bucaak, 1954'de de ilçe yapılıyor.

Tarım ve hayvancılık merkezi

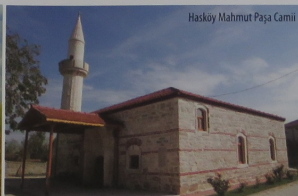
Yüzölçümü 545 kilometrekare olan Havsa'nın, 2000 yılı sayımına göre nüfusu 24.027. Bunun 8.081 ilçe merkezinde, 15.946'sı da köylerde yaşıyor. İlçenin 5 mahallesi, 22 köyü bulunuyor. Çoğunluğu göçmen olan Havsa halkının ana geçim kaynağı, tarım ve hayvancılık. 5000'e yakın kayıtlı çiftçinin olduğu Havsa'da kooperatifleşme yaygın.

Tarım ve hayvancılıkla Trakya bölgesinin önde gelen merkezlerinden biri olan Havsa'nın başlıca bitkisel ürünleri, buğday ve arpa, çirç. Ayrica, pirinç, seker pancarı, mısır, çiğ, karpuz ve üzüm de yetiştiriliyor. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu ilçede, cumartesi günleri, Trakya'nın en büyük canlı hayvan pazarı kuruluyor.

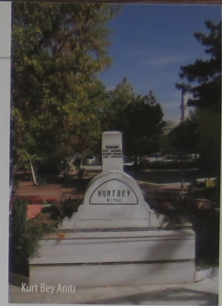
İlçe ekonomisinde katkıda bulunan 10 fabrikadan 6'sinin süta, yağ ve un, 4'ünde de tekstil üretimi yapılıyor.

Her yıl eylül ayının ilk haftasında, Havsa Belediyesi tarafından tarım ve hayvancılık festivali düzenleniyor. Eğitim düzeyinin geliştiği olduğu ilçeye, Trakya Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksek okulu da, 4 bölümlü ve 1500 öğrencisiyle hareket katıyor ■

Yazı- Fotoğraf: Zeki Kar

Hasköy Mahmut Paşa Camii

Kart Bey Anıtı

History of Havsa

When Roman Empire extending to the east, one of the ways which were constructed was the way between Hadrrianapolis and Bizantion. This way were furnished by stones and distances were indicated with mile stones and it came from Adriatic and Belgrad, met in Edirne and extended to Marmara Egrilişi and from there to Istanbul. Havsa was a center of accommodation, horse changing and supply, on this important way. After Rome, in Byzantine and Ottoman Empires too, this stopping place particularly was not changed.

Havsa which stayed long time under Trak's dominion Before Christ, was called as Ostudizum or Ostizo. It has been adopted that these names were first names of Havsa which was a settlement place under the culture of Traks.

Traks opposed for a long time to the extension of Rome eastwards. But after the Traks have been dominated by Rome, Havsa too, has been dominated by Rome in 46 AD. In the period of the Emperor Hadrianus in 2nd century AD, Havsa too, improved and became a burg of Rome. The name of the burg was modified as Nika, which means 'victory' in Helena language in 300 AD approximately.

In 378 AD when the Emperor Valens was defeated in the battle with Gots, Thrace was engrossed by Gots. The region which was engrossed frequently by people coming from Balkans destroyed in 9th century by the attacks of Bulgarians and Pecheneks.

Havsa started to be governed by Ottomans in 1356 and became a township in 1954

Mimar Kemaleddin Bey ve Edirne'deki Eserleri

Yurdumuzda ulusal mimarlık akımı yapıları içinde adı ön sıralarda yer alan Mimar Kemaleddin'in Edirne'de birçok eseri bulunmaktadır. Ordinaryüs Profesör Süheyl Ünver, Mimar Kemaleddin için "yurdumuzun ikinci Mimar Sinaî" der. Şehrimize güzel eserler kazandıran Kemaleddin Bey'in, Mimar Sinaî gibi Edirne'de panel veya serpozitamlarla anılması gerekir.

Mimar Kemaleddin, kısa bir ömür içerisinde yurdumuzda çok eserler kazanmıştır. Bu eserler daha çok İstanbul ve Ankaradır. Ne yazık ki Edirne'de, bildiğimiz kadar bir cadde ve sokağa adı verilmemiştir.

İstanbul Üsküdar'da 1870'de doğan Kemaleddin, 1927'de ölmüştür. Mezarı Bayezid Camisi'ndedir. Acıbadem semtinde orta halli bir Osmanlı ailesinin tek çocuğu idi. İlkokula 1875 yılında İbrahim Ağa İbtidai Mektebi'nde başladı. Ortaokula 1881'de Giri't'e başladı. 1882'de İstanbul'da bitirdi. 1884 yılında Kara Mühendishanesi (Mühendisliğin) Berri Hümayun) bünyesinde açılan Hende-i Mülkîyede (Teknik Üniversite) tamam-

► Oral Onur

ladı. Bu okulda Alman Kos, Avusturyalı Fercheimer ve yine Alman Jachmund ile beraber çalıştı. Bu yıllarda Kemaleddin resim ve mimarlık derslerine önem verdi. Mezun olduktan sonra mühendislikle uğraşmadı.

Sirkeci Garı'nı birlikte yaptı. Avusturyalı mirmardan çok şey öğrendi. Bu nedenle Kemaleddin'in ilk inşa ettiği Karaağaç'taki Edirne Gar binası (şimdi Trakya Üniversitesi Rektörlük binası) daha çok Alman mimarisini kendine örnek aldığı görülmektedir. Binanın muhakkak büyük kulelere yapıldığı görülmektedir.

Mimar Kemaleddin ilk işinden sonra özel bir büro açarak ilk eserlerini vermeye başlamıştır. Bu büroda İstanbul'un zengin ailelerine (Rumelihisarı tepesinde, Galip Bey için yaptığı iki köşk) ve çeşitli yerlerde gerçekleştirdiği köşk ve konutlar izlemiştir. Bunların yanında Nişantaşı'nda Halil Paşa Konakları ve Ortaköy'de Sultan Reşad köşkünün yapararak Kemaleddin'in önu açılmış oldu.

1885 yılında mimarlık eğitimi geliştirmek için padişah buyruğu ile devlet tarafından Berlin'e gönderildi. Buradaki Teknik Yüksekokulda iki yıl okudu. Öküt bittikten sonra, Almanya'da kalığı dört

1956'da yıktırılan Balıkpazarı'ndaki su terazisi

yl içerisinde Alman mimarlığından çok etkilenmiştir.

1889'de yurda dönen Kemaleddin Hende-i Mülkîyede görev aldı. İşte bu yıllarda yurdumuzda yapılan yapıların 'ulusal yapı' olarak adlandırılması Mimar Kemaleddin ile başlamaktadır. Avrupa ülkelerinde gelişen ulusal hareketler Osmanlı'dan birçok devleti koparmıştır. 20. yüzyıl başlarında Avrupa ülkeleri mimarlıkta gelişmeler gösterirken Türk-Osmanlı'da herhangi bir mimarlık hareketi yoktu. Bu harekete ilk başlayan Mimar Kemaleddin olmuştur.

Ziya Gökalp Kemaleddin Bey için 1918 yılında şunları söylemiştir: "Türk mimarlığında Mimar Kemaleddin Bey'i unutmamak lazımdır, bütün genç mimarların 'Türkçü' olmasının onun büyük etkisi görülmüştür."

Mimar Kemaleddin Bey, II. Mesrutiyet öncesi ve sonrasında ulusal mimarlık anlayışını ortaya koymak, bu anlayışı hayata geçirmek adına, düşüncelerini ifade edebileceği bir ortamı da böylece geliştirmiş oldu.

Belediye ek binası

Edirne'deki eserleri

Mimar Kemaleddin Bey ailesi ile Edirne'de epeyce kalmış olduğunu zannetmekteyim. Edirne'de yaptığı bütün binalar ulusal yapı niteliğindedir. O Edirne'de iken 1910 yılında şehre tramvay yapılması karar altına alınmıştır. Bu hususta Dahiliye Nezareti Edirne'ye yazı yazmıştır.

Edirne'de elektrikli tramvay olayını duyan, Mimar Kemaleddin şu sözlerle karşı gelmiştir: "Eğer Edirne'ye tramvay gelir ve elektrik hattı köprülerden geçerse ben evlad-ı ayalımı alır bu şehirden giderim."

Vakıflar Bölge Müdürlüğü binası, Ticaret Lisesi binası, eski belediye binası, sağlık binası planları Mimar Kemaleddin'e aittir. Darüleytam binası da Balkan Harbi'nden önce ser mimar Kemaleddin tarafından yapılmıştır.

Mimar Kemaleddin Bey, Edirne'de bulunduğu sıralarda Kaleci'nde dört adet su terazisi yaptırmıştır. Bunlardan en büyüğü Balıkpazarı cadde üzerinde idi. Yıllarca kullanılan bu yapı maalesef belediye tarafından 1956 yılında yıktırıldı.

Edirne'ye kazandırdığı büyük gar binası ve hemen onun yanımdaki istasyon binalarıyla, adını Edirne'de unutulmaz kılmaktadır.

Büyük usta Kemaleddin Bey 13 Temmuz 1927'de yüksek tansiyona bağlı beyin kanaması sonucu 57 yaşında hayata veda etti. Mezarı Karacaahmet İken daha sonra yıl geçmesi ile nakli kubur yapılarak Bayezid Camii mezarlığına taşınmıştır.

Kudüs Müftülüğü'nün çağrısı üzerine, Mescidi Aksa ve Kubbei Sahra'da yaptığı başarılı onarım çalışmalarıyla İngiliz Kralliyet Mimarlar Akademisi'ne kabul edilmiştir.

İstanbul Mimarlar Odası, Kemaleddin'in, ölümlükünden önce 13 Temmuz'da Beyazid Camii'ndeki mezarı yanında anılmaktadır. Kentimizde birçok güzel eser bırakan Kemaleddin Edirne'de anılması vefa borcumuzdur ■

Architect Kemaleddin Bey and his works of art in Edirne

The name of the architect, Kemaleddin Bey is in first rank between the national architecture movement works. He was born in İstanbul in 1870 and died in 1927. He completed his education in Hende-i Mülkîyeye (Technical University). He worked in this university with a German Kos an Austrian Fercheimer and again a German Jachmund.

He was sent by the royal decree of the sultan to improve in his architecture training to Berlin in 1885. He studied two years in Technical College, there.

When he returned to his country he served in Technical University. In these years, it was started by the architect Kemaleddin to call the buildings constructed in our country as "national building"

All constructions made by Architect Kemaleddin Bey are in quality of national building.

The Building of Regional Administration of Foundations, the building of Commercial High School, the old building of Municipality, plans of health building owned to Mimar Kemaleddin. The building of Darul Eytam too was constructed by Kemaleddin before the Balkan War.

His name is unforgettable in Edirne with the buildings constructed by him, the Railway Station and the buildings proximate of it. He was invited by the Mufti of Jerusalem and at result of his successful restoration works in Mescidi Aksa and Kubbei Sahra he was adopted in English Royal Academy of Architecture. We have to be faithful by remembering Kemaleddin Bey who gave diverse works of art in our city.

RUMELİ'DEN
ESEN LEZZET
RÜZGARİ

Edirne Köftesi

Şöhreti her geçen gün daha da yayılan Edirne Köftesi, yerli ve yabancı turistlerin en çok ilgi gösterdiği yöresel lezzetlerden. Rumeli'den kopup gelen, tarihi bir geçmişe sahip Edirne köftesinin lezzetinin sırrını, ünleri Edirne dışına taşımış günümüzün köfte ustalarından dinledik...

Çoğumuzun vazgeçemediği damak zevklerinden birisi köfte. Ülkemizde oldukça iddialı çeşitleriyle nani salan köftelelerden birisi de son yıllarda adından sıkça söz ettiren Edirne Köftesi. Rumeli olarak adlandırılan bölgenin doğal özellikleri, havayıcılığını geliştiren ve mutfağı kültürünün yansıması olarak ortaya çıkan Edirne köftesinin lezzeti kadar tarihi de oldukça eskidir.

Osman Almadık, Adnan Çinkolardan, Fahrettin Haşimler... Bugün, 'Edirne Köftesi' olarak ün kazanan köftenin en tanınmış ustaları olarak biliniyor. Ustalar, önceleri 'Rumeli Köftesi' olarak bilinen köftenin, 50 yıldan fazla bir süredir Edirne'de bilindiğini söylüyor.

İstanbul ve Yunanistan başta olmak üzere, çeşitli bölgelerden özel olarak Edirne'ye köfte yemeye gelenlerin vazgeçemediği bu lezzetin sırrını ustaları anlattı.

Edirne köftesinin farkı ne?

Edirne köftesinin ününün yayılmasında büyük emeği olanlardan, Köfteci Osman adıyla tanınan, Osman Almadık, lezzetin sırrını, dana etinde saklı olduğunu belirterek, köftelikle ilgili, 200 kilonun üzerinde erkek dananın kaburgasından yapıldığını anlatıyor. İnek etinin kara ve sert olduğunu, ızgarada içinin pişmediğini dikkat çeken Osman Usta, bazı etlerin havayı iyi beslediğini için kendi yağıyla piştirdiğini ve daha lezzetli olduğunu söylüyor.

Havayların beslenme şeklinin önemli olduğunu vurgulayan Osman Almadık, havayları kendilerinin beslediğini dile getirerek köfte yapımının aşamalarını şöyle sıralıyor:

"Et, kekik, karabiber ve kimyonla birlikte çektiyoruz ve eksi 5 derecede 12 saat dinlendiriyoruz. Sabah saat 9'da, çok ince kıyılan soğanla birlikte köfteyi yoğuruyor, elle yuvarlayıp tepsilere diyoruz. 1 kilo

► Yazı Fotoğraf: Zeki Kar

ete 20 gr tuz, 100 gram ekmeği, 15 gr soğan, kimyon, karabiber ve kekik karışımı koyuyoruz. Elbette kullandığımız et kadar, belki de daha fazla ıstık ve pişirme yöntemi de çok önemli!"

Edirne köftesinin 'kendine özgü şekli, lezzeti, yumuşaklığı olduğunu vurgulayan Osman Usta, hem malzemenin, hem de ıstığın öneminde dikkat çekiyor. Kuldanlıklar ızgaranın çekilken yapıldığını ve yağ damlatılmadığını belirten Osman Usta, "Eğer köfte ızgaradan ateş parlasa veya yağ damlarsa koktur. Köfeyi pişirmeye ıstıklık ister, ızgara randmanı değilse olmaz; et çok hızlıysa, köfte haşlanır, ete aşırda da köfte büzülür" diye açıklıyor ızgaranın inceliklerini...

Edirne köftesinin pişirilmesi kadar, usulüne servis edilmesinin de önemine değinen Osman Usta, sunumun ıstıkla barta olan inceliklerini ise şöyle anlatıyor:

"Köftenin yanında mutlaka soğan, domates ve yeşil biber servis edilir. Ama en önemli kırmızı biberden yapılan salça'dır. Dalından koparılıp kırmızı acı biberler, kıyma makinesinde çekilir; kaplara konularak dövülerek hazırlanan bu sos, ıstık açıcı olarak sunulur. Müsteriler çoğu kez köftenin pişmesini beklemeyen, Arasta'nın yanındaki kara fırında, odun ateşinde yapılan lezzetli ekmeği, salçaya banarak yemeğe başlar."

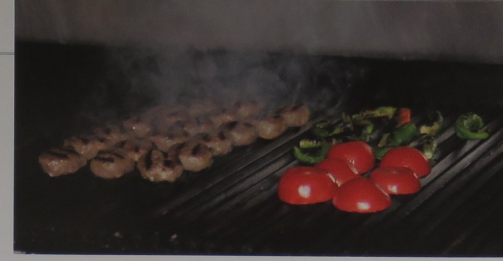
Osman Almadık, 35 yıllık mesleğini veren bir usta. Köfte yapmayı amacı Hüseyin Usta'dan öğrenmiş Hüseyin Almadık'ın ustası ise göçmen olarak Edirne'ye gelen Sedat Ağa'oğlu. Köfteci Osman'a, kendisinin de usta yetiştirip yetiştirmedini sorduk. Usta yetiştirmenin günümüz şartlarında zor olduğunu dile getiren Almadık, "Bu müessesenin ustası, çırağı, patronu benim. Gıda işinde kurumlaşmak pek mümkün değil. Ben işimi elim ayağım tuttuğu müddetce yapacağım, benden sonra çoluk çocuğum yapmak istemem devam eder. Bu gelenek alekeye özgü bir yetektir" diyor...

Peki ama, köftenin lezzeti kadar, Selimiye'nin, Edirne'nin de katkısı yok mu Edirne köftesinin ününün yayılmasında? Edirne'ye hizmet için çalıştığını söyleyen Osman Usta, ciğer tavanın ve köftenin, Edirne'nin tanınmasına hizmet eden markalar olduğunu dile getiriyor. Edirne gibi bir kültür kentinde, Selimiye'nin gölgesinde bulunmalarının da başarılarının etkisi olduğunu kabul ediyor. Valiliğin yaptığı restorasyon çalışmalarının turizme büyük bir hareket getirdiğini de kaydeden Osman Usta, dükkanının her gün İstanbul'dan ve Yunanistan'dan gelen turistlerle dolup taşmasını söylüyor...

Üsküp'ten Edirne'ye lezzet köprüsü

Tahmis Meydanı ile Tahmis Çarşısı'nda iki şubesi bulunan Serhad-Rumeli Köftesinin kurucusu Fahrettin Haşimler de, dört kuşaktır köftelikle yapan bir aileden geliyor. Dedesi Kerim ve babası Şerif, Üsküp Kalkanderanında uzun yıllar köftelikle yapıptan sonra Edirne'ye göç etmişler. Daha önce Sarıaçar Caddesi'nde dükkanı bulunan Fahrettin Usta'nın, dükkanını devrettiği oğulları Murat, Ömer ve Mustafa, baba mesleğini sürdürmenin gururunu yaşıyor.

Fahrettin Usta, Edirne köftesi olarak bildiğimiz köftenin, aslında Rumeli köftesi

olduğunu söylüyor. "Doğru isim 'Rumeli Köftesidir' diyor. Köfeyi, dedesi ve babası nası yapıyorsa, öyle yaptığını belirten Fahrettin Haşimler, köftenin en önemli özelliğinin et olduğunu ifade ediyor. Rumeli'yle aynı doğal özelliklere sahip olan Edirne'de de köfte için aynı çins eti kullandıklarını vurgulayan Haşimler, Edirne köftesinin özelliklerini şöyle anlatıyor:

"Hayvanın sırt kısımları, kaburga, kol ve kürek parçaları köfte eti oluyor. Bu bölgeler hem lezzetli, hem daha sağlıklıdır. Kimyon, karabiber, kekik ve soğan karıştırılarak yoğrulmuş köfte hamuru, soğuk hava deposunda 24 saat bekletiliyor."

Diğer köfteciler gibi otlu çelik ızgara kullanan Fahrettin Usta da pişen köftenin yaygın, odun ateşinde düsmediğini, böylece işin ete sirayet etmediğini vurguluyor. Köftenin, vazgeçilmezleri haline gelen kırmızı biber salçası, soğan, domates ve yeşil biberden oluşan garnitür eşliğinde servis edildiğini söylüyor.

Eti seçmenin önemine değinen Fahrettin Usta, "Bu zor bir iştir, hizmet ister, itina ister; başka yerlerde de köfte var, ama bize Yunanistan'dan, Bulgaristan'dan, İstanbul'dan köfte mişteri geliyor, bunun nedeni Edirne köftesinin etinin kalitesidir" diyor...

Adnan Çinkolardan "köfte sanattır"

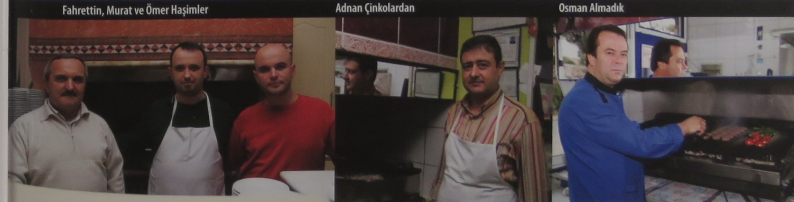
Edirne köftesinin tanınmış isimlerinden, Alipaşa Çarşısı Orta Kapıda dükkanı bulunan Adnan Usta da 30 yıldır köfte-

cilik yapıyor. Dayısı Hüseyin Almadık'ın yetiştirdiği Adnan Çinkolardan, Osman Usta'nın da kendisi. Edirne köftesini illi Sedat Usta'nın yaptığını söylüyor. Hüseyin Usta'nın onun çırağı olduğunu belirtiyor. Önceleri taksi sürdüğü yapan Sedat Usta'nın da köftelikle bir göçmeden öğrendiğini anlatan Adnan Usta, Edirne köftesinin özelliklerini şöyle anlatıyor:

"2 yaşından küçük erkek dananın kaburgasından alınan ete hazırlanan köfte kıyması, kimyon, karabiber, kekik ve soğan konularak yoğruluyor. Köftenin lezzeti, iyi beslenmiş hayvandan geliyor. Lale, kekik otlayan hayvanın et de lezzetli oluyor. Bu yüzden mutlaka Trakya hayvanı olmalı. Mevsimine göre yağın ayardımı gerektiler. Soğanı doğramak da çok önemli. Köfeyi, eti ve soğan ezmeden, elle yoğurarak hazırlamak gerekir. Ezilirse malzeme bozulur"

Pişirme tekniğinin de ustalık istediğini vurgulayan Adnan Usta, köftenin pişmesinin önemli olduğunu, etin tam pişmeden ızgaradan alınması gerektiğini belirterek, "Çok pişmiş et iyi değil..."

Edirne köftesinin halkı bir üne sahip olduğunu iddia eden Adnan Usta, Yunanistan'dan, İstanbul'dan turist gruplarının köfte yemeye geldiklerini, Edirne köftesinin adının giderek yayıldığını söylüyor ■

Fahrettin, Murat ve Ömer Haşimler

Adnan Çinkolardan

Osman Almadık

RÜSTEM PAŞA'NIN PAYITAHTAKİ GÖZDESİ;

Rüstempaşa Kervansarayı

► Yazı ve Fotograf: Behiç Günalan

Saray Bosna'da, Dinar Alpleri eteklerinde bulunan Sarajevsko Polje katabasımın bir köyünde dünyaya geldiğinde onu kaba, kılı bir abaya kundakladılar. Adına Çigala dedi, yakkın çevresi onu 'Çigaliç' diye çağırdu.

Hırvat asıllı babası Dyrur Opukoviç, her fırsatta içki için bırıydı; ondan çok küçük yaşlarda dayak yiyerek, horlanıp azarlanarak büyümeye başladı.

Yedici tekmederden bacakları hep mortluklar içindeydi.

Çigaliç, dünyaya geldikten bir süre sonra kendisinden üç yaş büyük ağabeyinin ağaçtan düşerek sakat kalmasından sorumlu tutuldu. Babası, onun aileyi uğursuzluk getirdiğinin inanıyordu.

Çigaliç Opukoviç'in kalın kılı bir abaya

ya kundaklanarak başlayan yaşamı, çok küçük yaşlardan itibaren çileli bir hayata döndü. O, çile vaat eden yaşamına işte böyle başladı.

Rüstem Paşa'nın dönen talih

Dokuz yaşına vardığında güneşli bir haziran günü, kaderini değiştirecek olan şans, ilk defa hayatının kapısını çaldı. Sarajevsko Polje'ye giren üç Türk atışı, çevre köylerde heyecan yarattı; onlarla birlikte kasaba binden sendeli, bir hareketlilik başladı.

Athlar, davul zurna eşliğinde halka seslenerek, iki erkek çocuğu olan herkesi, 8 yaşından büyük 18 yaşından küçük erkek çocuklarını seçilip, devşirmek

üzere kilise meydanına getirmeye davet ediyorlardı.

Babası tarafından ite kaka, adeta sürüklenecek getirilen Çigaliç; devşirme ağasına ait girdiği çadırdan, o güneşli haziran günü Osmanlı sarayı için devşirilmiş bir erkek çocuk olarak çıktı. Yayıbaşının, kara kaplı kalın defterine Rüstem adıyla kaydedildiğinde, tarihler 26 Haziran 1509'u gösteriyordu.

Rüstem'in çıplak ayakları o gün ilk kez papuç gördü.

İşte bu Rüstem, Osmanlı sarayında 'zilletin dibinden kudretin zirvesine' uzanan yaşamındaki ilk yükselişine, sevis yamağı olarak başladı ve veziriazamlık

kafanını giyince kadar bir daha hiç durmadı. Dahası, Osmanlı sarayının dönen entrikalarında, kanlı taht kavgalarında Hürrem Sultan'ın yanında yer alarak, onun güvenini kazanmayı başardı, onun kollaması altında kızı Mihrimah Sultan ile evlenip, Kanuni Sultan Süleyman'ın hem damadı hem de veziriazamı oldu.

Hürrem Sultan, Kanuni Sultan Süleyman'ın ikinci hasekisiydi. Mehmet, Beyazıt, Selim, Cihangir adında dört şehzade ile Mihrimah adında bir kız çocuğu verdi padişaha. Ne var ki, Kanuni Sultan Süleyman'ın ilk hasekisi Gülbahar'dan da Mustafa adında bir şehzadesi vardı. Türeye göre şehzade Mustafa'nın padişah olması gerekiyordu. Bu durum, sarayda, senaryosu Hürrem Sultan tarafından yazılan kanlı ve hile dolu taht entrikalarının dönmeye için yeter bir nedendi.

Saraydaki acımasız kanlı çekişme, Kanuni Sultan Süleyman'ın kız kardeşi Hatice Sultan'ın kocası ve dönemin ünlü sadrazamı İbrahim Paşa ile oğulları şehzade Mustafa'nın ve şehzade Beyazıt'ın bogdurulmasıyla noktalandı. Bu arada şehzade Mehmet de genç yaşında meçhul bir ölümlerle hayatını kaybetti. Daha sonra şehzadeler arasında başlayan çekişme, Beyazıt ile Selim'i, Konya Ovası'nda karşı karşıya getirecekti. Rüstem Paşa bu kanlı ve karşık çekişmenin hep içinde ve Hürrem Sultan'ın yanında oldu. Bunun karşılığında Mihrimah Sultan ile evlendirilerek ödüllendirildi.

Bu evlilik, elbetteki Hürrem Sultan'ın arzusuyla.

Herhalde ikbal denen şey de; işte bu olmalıydı...

Artık devşirme Rüstem, bir Osmanlı paşasıydı. İmparatorluğun en parlak, en görkemli, en güçlü döneminde veziriazamlığa kadar yükseldi; kader, onun çile vaat ederek başlayan umutsuz bir hayatın, koca bir cihan imparatorluğunun kaderine yön veren güçlü devlet adamı durumuna getirmişti. Daha Diyarbakır Beylerbeyi iken Şah Tahmasb'in ordularına karşı kazandığı askeri zafer, onu padişahın gözüne girmekte bırakmadı, gönüllü de fetihmesinin yolunu açtı.

Yerini zekice bulup geliştirdiği kayıtlı dışı gelir sistemleri ile hazineye yüklü gelirler sağlayarak, daha da sağlamlaştır-

Rüstem Paşa, Edirne ile olan duygusal bağı, 1561 yılında Mimar Sina'ya yaptırdığı kervansarayla ölümsüzeleştirdi. Bu kervansaray onun Edirne'deki gözdesiydi. Rüstem Paşa Kervansaray'ı, onun, bu kente verdiği değeri gösteren görkemli bir yapıdır.

di. Bu gelirler sadece Osmanlı hazinesini değil, Rüstem Paşa'nın da hazinesini hıza zenginleştiren kaynaklara dönüştü.

Döğduğunda, kaba kılı abaya kundaklanan bedeni, öldüğünde ipek kefenle sarımsı olarak son yolculuğuna çıkar-ken, kayıtlara Osmanlı tarihinin en varlıklı sadrazamı olarak geçti.

Edirne'deki Kervansaray'dan başka, yaptırdığı eserler arasında en ünlüsü Sa-panca ve Tahtakale'deki camilerdir. Özellikle çimlirli ünlü Tahtakale'deki cami, News Week dergisi tarafından 2007 yılında en iyi antik camiler listesinde gösterildi.

Rüstem Paşa'nın Tekirdağ'daki kulliyesinde yer alan cami, hamam, bedesten, medrese ve kütüphane de günümüze kadar ayakta kalmayı başaran dönemim önemli yapılarındandır. Rüstem Paşa'nın Erzurum'daki hanı da onun varlıkları arasında yer alır.

Zamanın Hilton Otel

Edirne'nin Rüstem Paşa'nın hayatında önemli bir yeriydi. Saraybosna'nın yoksul bir dağ köyünden devşirildikten sonra raki ilk hayatı Edirne'de başladı. Türkçe'yi burada öğrendi; ata bindi; ok attı. Uzunca bir süre Kavak Meydanı'ndaki Eski Saray'da kalarak, Enderunda eğitim aldı; medrese gördü. Yavuz Sultan Selim'in ilk bahşışını burada alıncı, padişahın gözüne girmenin nasil bir ikbal olduğunu

Avrupa ile geçiş yolunun kavşağında yer alan Rüstem Paşa Kervansarayı için, zamanının Hilton Otelini denebilir; o dönemde bu yapı, daha çok ticaretle uğraşan varlıklı kişilerin konakladığı önemli bir banınma merkezidir.

anladı. Altı yıl kaldığı Edirne'de, gelecekte damadı ve veziriazamı olacağı Kanuni Sultan Süleyman ile şehzadekiler yıllarında karşılaştı, onun av partilerinde bulundu.

Rüstem, Edirne'de olgunlaşırken, kader, İbrahim Paşa ve Hürrem Sultanla Topkapı Sarayında yollarını keşifirecek geleceğin ağını örüyordu.

Rüstem Paşa, Edirne ile olan duygusal bağını, 1561 yılında Mimar Sinan'a yaptırdığı kervansarayla ölümsüzleştirdi. Bu kervansaray onun Edirne'deki gözdesiydi. Rüstem Paşa Kervansarayı, onun, bu kente verdiği değeri gösteren örnekleri bir yapıdır.

Günümüzde otel olarak kullanılan kervansaray içi katlıdır. Osmanlı mimarisinin klasik örnekleri arasında yer alan yapı, avlulu hanlar planındadır ve iki bölümden oluşur. Büyük dikdörtgen avlunun bulunduğu yer büyük han, diğeri ise küçük han ya da deve hanı olarak adlandırılır. Dikdörtgen avlunun çevresinde içi kat halinde 102 oda ve yer alır. Katların avluya bakan yüzleri revaklıdır.

Uzun kenarında karşılıklı olarak yukarı çıkılan merdivenler vardır. Üst kat pencere ve kapı kemerli alıncı süslemelerine sahiptir. Büyük avludaki altı sadırvan, üstü mescit olan yapı 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda yıkılmıştır.

On cephelede ise 21 dükkân yer almaktadır.Yakın geçmişte Edirne ve çevresinde üretilen ipek böceği kozaları burada pazarlanıyordu.

Rüstempaşa Kervansarayı, 1972 yılında restore edilerek otel haline getirildi. Ertan Çakar'ın projelendirdiği başarılı restorasyon, bu tarihi yapıyı 1980 yılında da Ağa Han Mimarlık Ödülü'nün yolunu açtı.

Ağa Han Mimarlık Ödülü

Ağa Han Mimarlık ödülleri 1977 yılından beri Ağa Han tarafından İslam Kültürü'nün mimarlıkta anlamlarını anlamak ve değerlendirmek üzere verilir.

Bunu gerçekleştirme için; modern mimari, sosyal yerleşme, kalkınma, restorasyon, yeniden kullanım, bölge koruma, peyzaj ve çevreye ilişkin projeleri kapsayacak şekilde mükemmel mimari örneklerini bulma ve tanıma yolu izleniyor.

Seçim sürecinde insanların fiziksel, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarından baş-

ka, kültürel ve manevi beklentilerini de sağlayan mimari örnekler üzerinde duruluyor. Yerel kaynakları ve uygun teknolojileri kullanan yapı programlarına ve diğer özel ilgi gösteriliyor.

Çı yıldı bir düzenlenen mimarlık ödülleri, İsmaili mezhebini büyük bir servete sahip dini önderi olan Ağa Han başkanlığındaki bir komite tarafından yönetiliyor. Toplam 500.000 \$ değerindeki dünyanın en büyük mimarlık ödülleri, her üç yılda bir, bağımsız bir jüri tarafından belirlenen tasarımlara veriliyor.

Müslüman ülkelerin ihtiyaçlarına ve gelişmelerine uygun projelerin desteklenmesi amaçlanan ödüllendirilmelerde, yapının Müslüman bir ülkede tasarlanmış ve en az 1 yıl kullanılmış olma koşulu aranıyor. ■

Roman Road 'Via Egnatia'

Keşan that is an important crossroads at the intersection point of the roads of Edirne-Gelibolu and Istanbul-Ipsala in our times, was also on an important road named as Via Egnatia (Road of Egnatia) in Roman Times. As Strabo, who is a famous geographer, says (VII, 7, 4 C.322) that Via Egnatia was a measured road and starting from Apollonia (Avinya) or Dyrrhacium (Draç) which are in the east part of Adriatic Sea, passing through Thessalonice and the river Helios (Meric), and arriving at Zorlank (Keşan) and Byzantium (Istanbul). The years of 146-143 B.C. that is a period of the building of the road correspond to the organization of Macedonian lands like a provincia which contains Illyria, Epeiros and Achaia in Roman Republican period. In Ottoman Period, Via Egnatia which took the name of Sol Kol continued to keep its importance. During and after the conquests period of Ottoman Empire, military activities or the activities which resulted with settling in new regions were realized by taking this road called Sol Kol as an axis.

Digs of Edirne New Palace

Edirne Palace is a cultural heritage which reflects all stages of the Ottoman Architecture starting from the period of II. Murad until the end of 19th century. Edirne Museum Administration Discover that started digs in 1999 to discover this heritage in many parts and to earn it to the Turkish modern culture life. The digs were conducted in the food and beverage unit of the palace, in the grand kitchen until 2004. As a result of digs operations, special information on use of the building and some architectural traces on changes of functional use have been obtained. Since 2005, these diggings have been realized by picking up speed in World Show Palace (Cihannüma) and beginning from 2006 have continued in the most important place of the palace: presentation room (arz odası). The presentation room dated as 1451 is one of the most ancient construction of the Palace was constructed in the period of Mehmed the Conqueror.

Beside of digs and cleaning works in the area, protection operations of architectural discoveries have been conducted too.

Da Vinci of Sculpture: İlhan Koman

The name of İlhan Koman is famous in the world but unfortunately not enough known in Edirne. He has been in agenda again, during the last years by expositions in Istanbul and Izmir.

İlhan Koman completed his primary and secondary school education in Edirne and was graduated in 1945 from the Academy of Fine Arts of Istanbul. He was successful in European Faculties and worked in Paris between 1947-1950 years. When he came back to the country he was instructor assistant in Sculpture Division of the Academy of Fine Arts. He left his function, went to Sweden and settled in this country in 1959. In 1967 he was adopted as professor to the Applied Arts College of Stockholm. In this period, his inventions as new geometric derivatives and windmills have been registered.

Koman has brought heavenly and irreplaceable approaches to the world's sculpture art. It is not possible to analyse these approaches which finished traditional concepts, in the regard of a school or a movement. He is called in most of places as "sculptor of mathematics". He used numbers and formulas cleverly in his works and has carried sculpture conception in different and abstract dimensions.

When art has been defined as "a travel to unknown", the description of unknown what can be other than an infinite voyage which "unknown" has been researched in "known"....

Wind blowing from Rumelia, Edirne meatball

In Rumelia Region, as a result of natural particularities and development of animal husbandry, famous and delicious meatball of Edirne has appeared, its story too is rather old.

Famous masters of Edirne meatball are saying that it is known since more than 50 years.

It is prepared from the rib of male calf, under 200 kg and which was nourished in the healthy environment of Thrace, made by red paprikas.

The most important characteristic of this meatball is to prepare it with a blend of pepper, cumin and thyme and to saw the onion very fine. For 1 kg of meat should put on 20 gr salt 100 gr bread and 15 gr of onion.

Edirne, Houses of Kaleiçi (InterCastle)

Intercastle houses have reflected the properties of the Ottoman Civil Architecture of the last century.

Houses have been built on basement of stone, as wood framework, in material and technic of building.

Houses are generally one or two floors on basement. In some examples, exist too, the floors of Cihannüma Palace. Beside of this, there are examples constructed completely as stone.

It has been used as filling material adobe or brick in wood framework buildings. Wood framework buildings have ribbed lath grid examples some are covering wood on filling, the external surfaces of some examples are only plastered on filling.

As life styles have been changed under westernizing influences in the houses of Kaleiçi (InterCastle) and houses of the last century of Edirne, the entries and front designs are showing outward movements.

Plans of the houses of Kaleiçi generally have been arranged as classical examples of plans with an internal hall and sand plantain scheme or other variations of this type. Another type of plan used was that internal hall unit placed beside rooms series.

Kaleiçi houses also have been bounteous smart and florid. The outwarding which was intalled by westernizing has resulted too by garnishment of fronts.

The masters of meatball are highlighting the flavour, form and softness of this meatball and are taking into consideration the importance of the material and the way of preparation. The grill used has been made by steel to prevent oil drips. It has been prepared best at low heat. Beside of meatballs, tomatoes, onions and green paprikas have been served. But the most important is the sauce made by red paprikas.

As the flavour of Edirne meatballs, world renowned Selimiye and the historical and touristic identity of Edirne have contributed to the fame of Edirne meatball.

EDİRNE

İLHALK KÜLTÜRÜ NESİ

“Yurtta Barış, Dünyada Barış”

Edirne ve Karaağaç, Mudanya ile başlayan ve Lozan'da noktalanın barış süreci sonunda geri alınmıştı. Zaferden sonra barış da elde edilmeliydi. İşgal ordularını dize getiren Büyük Millet Meclisi, barış görüşmelerinde de çetin bir mücadele verecekti. Mudanya'nın ardından itilaf devletlerinin çağrısı üzerine 20 Kasım 1922'de Lozan Barış Konferansı toplandı. Yaklaşık dokuz ay süren, zaman zaman anlaşmazlıklar nedeniyle kesintiliye uğrayan müzakereler sonunda 24 Temmuz 1923'de Lozan Barış Antlaşması imzalandı. Görüşmelerin en önemli maddesini Trakya sınırlarının çizilmesi ve Karaağaç oluşturdu. Karaağaç'ın savaş tazminatı olarak Türkiye'ye bırakılması, İsmet Paşa'nın, kararlı tutumu sayesinde kabul edilmişti.

15 Eylül 1923 tarihinde
Karaağaç'ı teslim alan
Türk heyeti

*Biryağ ile yapılan
kızartma hafif olur,
yağı tavada kalır.*

Biryağ

Türkiye'nin
bir numaralı
ayçiçeği
üreticisinden.